USPOREDBA KREDITNE SPOSOBNOSTI KOTIRAJUĆIH PODUZEĆA IZ CIKLIČKE I DEFENZIVNE DJELATNOSTI

Jelić, Ljubica

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:982353

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET SPLIT

ZAVRŠNI RAD

USPOREDBA KREDITNE SPOSOBNOSTI KOTIRAJUĆIH PODUZEĆA IZ CIKLIČKE I DEFENZIVNE DJELATNOSTI

Mentorica:
izv. prof. dr. sc. Ana Kundid Novokmet

Studentica:
Ljubica Jelić, struč. spec. oec.

Broj indeksa: 5181810

Split, rujan 2020. godine

SADRŽAJ:

1. UVOD 3

1.1. Problem istraživanja 3

1.2. Ciljevi i metode istraživanja 4

1.3. Struktura završnog rada 5

2. FINANCIRANJE PODUZEĆA BANKOVNIM KREDITIMA 6

2.1. Vrste financiranja poduzeća prema fazama životnog ciklusa 6

2.2. Veličina poduzeća i različitost izvora financiranja 8

2.2.1. Vlastiti izvori financiranja 11

2.2.2. Dugoročni kreditni izvori 12

2.3. Bankarski kredit kao najvažniji izvor financiranja poduzeća 14

2.4. Statistički pregled zaduženosti tvrtki bankarskim kreditima u Hrvatskoj 16

3. PROCJENA KREDITNE SPOSOBNOSTI PODUZEĆA KAO SREDSTVO REDUKCIJE KREDITNOG RIZIKA BANKE 19

3.1. Vrste rizika u bankarskom poslovanju 19

3.2. Kreditni rizik - najvažniji rizik banke 21

3.3. Upravljanje kreditnim rizikom u banci 22

3.3.1. Procjena kreditnog rizika 22

3.3.2. Primjer aktivnosti u procesu zaprimanja, analize te odobrenja kreditnog zahtjeva 25

3.4. Problematični krediti i statistički pregled kvalitete kredita u Hrvatskoj 26

4. IZRAČUN KREDITNE SPOSOBNOSTI IZABRANIH KOTIRAJUĆIH PODUZEĆA IZ CIKLIČKE I DEFENZIVNE DJELATNOSTI 30

4.1. Procjena kreditne sposobnosti – temeljna polazišta 30

4.2. Procjena kreditne sposobnosti AD Plastik d.d. 34

4.3. Procjena kreditne sposobnosti Koka d.d. 38

4.4. Odluka o kreditnoj sposobnosti izabranih tvrtki 43

5. ZAKLJUČAK 45

LITERATURA 46

POPIS TABLICA 48

POPIS SLIKA 48

PRILOZI 49

SAŽETAK 63

SUMMARY 63

1. UVOD

1.1. Problem istraživanja

Gospodarski subjekti imaju potrebu za financiranjem rasta i razvoja poslovanja te nastoje iz različitih izvora doći do potrebnih sredstava. U Hrvatskoj su bankovni krediti još uvijek najzastupljeniji dugoročni vanjski izvor financiranja različitih ekonomskih agenata. Kreditiranje stanovništva i gospodarskih subjekata je jedna od ključnih funkcija banaka. No, banke se u poslovanju suočavaju sa snažnom konkurencijom u vidu nebankovnih financijskih institucija, kao što su investicijski i mirovinski fondovi, osiguravajuća društva i slične financijske institucije te konkurencija ima utjecaj na poslovanje i profitabilnost banaka. Stoga, odluka o kreditiranju tvrtki često nije jednostavna. Banke posluju u skladu sa zakonskim odredbama, imaju propisane kreditne politike, pravila i procedure koje moraju biti zadovoljene. Odobravanje velikih iznosa kredita može biti izazovan zadatak za banku, budući da mora ponuditi model kreditiranja kojim će zadovoljiti postavljena pravila, udovoljiti zahtjevima klijenata i sve to uz minimalan rizik za banku. Ukratko, može se reći da banke tj. zajmodavci teže ostvariti ciljeve u pogledu rasta kreditnog portfelja te povećanja udjela kredita na bankarskom tržištu, dok gospodarski subjekti tj. zajmoprimci nastoje doći do što jeftinijeg izvora financiranja uz što manje troškove.

Odlukom o kreditiranju se smatra svaka odluka o financiranju klijenta putem novog kreditnog plasmana, prekoračenja, povećanja trenutnog iznosa kredita, produljenja roka otplate te je za svaki navedeni zahtjev ključna kreditna sposobnost klijenta. Kreditne institucije ocjenjuju kreditnu sposobnost potencijalnog dužnika te donose zaključak može li preuzeti obvezu redovitog plaćanja anuiteta/rate za konkretan iznos kredita. Prema tome, može se zaključiti da je kreditna sposobnost najbitniji čimbenik, koji izravno utječe na rizičnost pojedinog plasmana.

Ključni problem koji se istražuje u radu je usporedba kreditne sposobnosti izabranih kotirajućih poduzeća sa Zagrebačke burze uzimajući u obzir javno dostupne podatke za odabrana poduzeća iz cikličke i defenzivne djelatnosti. Financijski izvještaji prikazuju rezultat poslovanja tvrtki, dok se analizom financijskih pokazatelja, njihovim tumačenjem, analizom ostalih nefinancijskih činjenica, utjecaju djelatnosti koju tvrtke obavljaju dolazi do zaključka o kreditnoj sposobnosti tvrtki, te u konačnici interpretira odluka o mogućem odobrenju ili neodobrenju kredita.

1.2. Ciljevi i metode istraživanja

Ciljevi završnog rada su prikazati kako se temeljem javno dostupnih podataka utvrđuje kreditna sposobnost odabranih tvrtki koje su prisutne na Zagrebačkoj burzi te donijeti zaključke o tome kako djelatnosti u kojima tvrtke posluju doprinose njihovoj kreditnoj sposobnosti. Korištenjem javno dostupnih financijskih izvještaja računaju se i analiziraju financijski pokazatelji te navode i analiziraju čimbenici koji utječu na rezultat poslovanja odabranih tvrtki. Također, opisuje se cjelokupan proces utvrđivanja kreditne sposobnosti u bankama, od zahtjeva za financiranjem gospodarskog subjekta do konačne odluke o odobrenju kredita banke. Kreditna sposobnost je ključna za odluku o odobrenju kredita pa se detaljno obrađuje proces donošenja odluke o kreditnoj sposobnosti. Na kraju se na osnovu dostupnih podataka i napravljenih analiza donosi zaključak o kreditnoj sposobnosti, uspoređuju dobiveni podaci te daje odgovor na pitanje kako djelatnost u kojoj poduzeće posluje utječe na odluku o kreditnoj sposobnosti i odobrenju kredita.

Golem (2019) navodi da je metodologija istraživanja način na koji se pristupa istraživanju, te daje pravila za ispravan rad u znanosti. U radu su korištene sljedeće metode za istraživanje, prikupljanje, obradu i analizu podataka (Zelenika, 2000, str. 295-338):

- **Metoda analize** – postupak objašnjenja stvarnosti raščlanjivanjem pojmova, sudova i zaključaka na njihove jednostavnije sastavne dijelove.
- **Metoda sinteze** – postupak objašnjavanja stvarnosti putem sastavljanja jednostavnih misaonih tvorevina u složene, povezujući izdvojene elemente, pojave, procese i odnose u jedinstvenu cjelinu u kojoj su njezini dijelovi uzajamno povezani.
- **Induktivna metoda** – primjena induktivnog načina zaključivanja u kojem se od zapažanja konkretnih pojedinačnih slučajeva i fakata dolazi do općih zaključaka.
- **Deduktivna metoda** – primjena deduktivnog načina zaključivanja u kojem se iz općih stavova izvode posebni.
- **Metoda deskripcije** – postupak jednostavnog opisivanja činjenica, procesa i predmeta u prirodi i društvu te njihovih empirijskih potvrđivanja odnosa i veza, bez znanstvenog tumačenja.

- **Metoda komparacije** – postupak uspoređivanja istih ili srodnih činjenica, pojava, procesa i odnosa, odnosno utvrđivanja njihove sličnosti u ponašanju i intenzitetu te razlika među njima.
- **Metoda kompilacije** je postupak preuzimanja tuđih opažanja, stavova, zaključaka i spoznaja.
- **Metoda klasifikacije** je sistemska i potpuna podjela općeg pojma na posebne koje taj pojam obuhvaća.
- **Metoda studije slučaja** – izučavanje konkretnog, pojedinačnog slučaja.
- **Matematičko – statističke metode** – u radu korištene za izračun financijskih pokazatelja.

Primjenom navedenih metoda provele su sve faze istraživanja, prikupili potrebni podaci, napravila analiza, usporedili dobiveni podaci te izveo zaključak istraživanja. U radu su se koristiti različiti izvori podataka: domaća i inozemna literatura, stručni članci te internetski izvori.

1.3. Struktura završnog rada

Završni rad je podijeljen u pet poglavlja. U uvodnom dijelu rada se govori o problemu i ciljevima istraživanja te navode metode korištene u radu.

U drugom poglavlju se obrazlaže financiranje poduzeća bankarskim kreditima. Navode se životne faze poduzeća, objašnjavaju izvori financiranja te donosi statistički pregled broja poduzeća u Hrvatskoj, pregled tvrtki koji se financiraju bankarskim kreditom i naglašavaju problemi s kojima se susreću poduzetnici prilikom zahtjeva za realizaciju kredita.

U trećem poglavlju govori se o procjeni kreditne sposobnosti kao sredstvu redukcije kreditnog rizika banke. Dakle, navode se rizici u bankarskom poslovanju, objašnjava pojam kreditnog rizika kao najvažnijeg rizika banke, navode radnje bitne za upravljanje kreditnim rizikom te iznosi statistički pregled podataka o urednosti otplate bankarskih kredita u posljednje dvije godine.

U četvrtom poglavlju se na primjeru odabranih tvrtki iz cikličke djelatnosti (AD Plastik d.d.), te tvrtke iz defenzivne djelatnosti (Koka d.d.) radi analiza financijskih pokazatelja, vrši usporedba dobivenih podataka, te komentira odluka o kreditnoj sposobnosti obje tvrtke. Ključne spoznaje rada navode se u zaključku.

2. FINANCIRANJE PODUZEĆA BANKOVNIM KREDITIMA

2.1. Vrste financiranja poduzeća prema fazama životnog ciklusa

"Sudionici gospodarskih aktivnosti najveći dio svojih izdataka financiraju iz vlastitih, internih izvora – iz tekućih prihoda i vlastite štednje. Svakodnevno poslovanje poduzeća financiraju iz vlastitih obrtnih sredstava, a ulaganje u razvoj iz poduzetničke štednje, koja se formira iz zadržane dobiti (neto štednja poduzeća) i amortizacije. Uz vlastita sredstva proizašla iz svakodnevnog poslovanja, koriste se i vanjski, eksterni izvori financiranja" (Leko, Stojanović, 2018., str. 1).

Prema Šarliji (2008) navodi se sljedeća podjela financiranja:

1. Prema roku financiranja postoji:
- Kratkoročno financiranje je vrsta financiranja kod kojih izvori kratko traju i raspoloživi su u vremenu do jedne godine. Koriste se za financiranje ulaganja u kratkotrajnu imovinu (obrtna sredstva).
- Dugoročno financiranje, kod kojih izvori dugo traju i raspoloživi su više od jedne godine.
2. Prema vlasništvu postoje:
- Vlastiti izvori (dionički kapital, partnerski ulozi) kod kojih ne postoji obveza vraćanja te nemaju rok dospijeća. Koriste se za ulaganje sredstava u poslovanje privrednog subjekta na neodređeno vrijeme.
- Tuđi izvori (sve vrste kratkoročnih i dugoročnih obveza, dugovi) koji se moraju vratiti vjerovnicima u određenom roku, a koriste se za financiranje kratkoročnih i dugoročnih ulaganja.
3. Prema porijeklu izvori financiranja dijele se na:
- Unutarnje (interne) izvore koje je stvorilo samo poduzeće (amortizacija, zadržani dobitak, pričuve).
- Vanjske (eksterne) izvore koje financijski menadžment priskrbljuje izvana, emisijom kratkoročnih i dugoročnih vrijednosnih papira, uzimanjem kratkoročnih i dugoročnih kredita ili drugih vanjskih izvora izvori financiranja

Životna faza poduzeća u velikoj mjeri određuje koji izvor sredstava će se koristiti u financiranju poduzeća. Pojam životni ciklus nije samo biološki fenomen te ga se susreće i u brojnim drugim

sferama društva pa tako i u gospodarstvu. Kao što čovjek prolazi kroz različite životne faze kao što su rađanje, rast, zrelost, starost i umiranje, isto prolaze cijele industrije, tvrtke i proizvodi. Svaka faza kroz koju poduzeće prolazi rezultira različitim financijskim pokazateljima poslovanja, različitim ciljevima kojima poduzeće teži te smjerom kojim želi da tvrtka napreduje.

Prema Kružiću i Bulog (2016., str. 120) faze kroz koje prolazi obiteljsko poduzeće su:

1. Pojava, pokretanje i preživljavanje poduzeća (engl. start-up),
2. Uspjeh, stabilizacija i rast poslovanja (engl. growth),
3. Dozrelost poslovanja obiteljskog poduzeća (engl. maturity) te
4. Ponovni početak ili nestajanje obiteljskog poduzeća (engl. decline).

U prvoj fazi životnog ciklusa tvrtka je tek osnovana, definiraju se ciljevi koji se žele postići pa se odabire način poslovanja adekvatan za ostvarenje zacrtanih ciljeva. Prevladava neizvjesnost, nepredvidivost te suočavanje s raznim početničkim problemima. Za ovu fazu karakteristično je korištenje vlastitih izvora financiranja. Potrebno je imati brz pristup gotovini kako bi se što uspješnije odgovorilo početničkim izazovima. Start-up i mlada poduzeća imaju velike investicijske potrebe, ali nesigurne povrate te nisu atraktivne klasičnim bankarskim izvorima financiranja jer nemaju povijesnih pokazatelja uspješnosti poslovanja, nemaju pokazatelje mogućeg tržišnog uspjeha, niti licencu koja bi garantirala konkurentsku prednost. Stoga se ova faza financira iz osobnih ušteđevina, putem poslovnih anđela te poticajnim kreditima koje slijede određenu strategiju razvoja gospodarstva.

Poduzeća u fazi uspjeha, stabilizacije i rasta poslovanja imaju financijski rizik pod kontrolom, ostvareni su dobri odnosi s kupcima, dobavljačima i okruženjem u kojem posluju. Rastu investicijske potrebe izgradnje tržišta, širenja, izgradnje tehnoloških standarda, brendiranja i sl., no tržište postoji, te je lakše kvantificirati i upravljati rizicima financiranja. U ovoj fazi rasta poduzeću su dostupni sljedeći izvori financiranja: dokapitalizacija, prodaja vlasničkih udjela, fondovi rizičnog kapitala, koji ulažu u poduzeća s visokim stopama rasta, klasični ili poticajni bankarski kreditni izvori. Poduzeća u ovoj fazi najviše koriste tuđe izvori financiranja i to bankarski kredit.

Faza dozrelosti poduzeća u pravilu traje najduže. Poduzeća nastoje adekvatno upravljati troškovima te ih minimizirati i ostvariti maksimalan profit. Imaju povijest poslovanja, reputaciju na tržištu, financijske pokazatelje poslovanja te traže jeftinije izvore financiranja od bankarskog

kredita. Poduzeća se u ovoj fazi najčešće financiraju kroz emisije vrijednosnih papira, strateškim savezima, te konsolidacijama, spajanjima, pripajanjima i preuzimanjima poduzeća.

Za posljednju fazu životnog ciklusa poduzeća, fazu ponovnog početka ili nestajanja, karakteristično je slabljenje konkurentske pozicije, pad poslovnih aktivnosti i smanjenje mogućnosti za poslovni preokret. U takvoj situaciji moguće je ili nestajanje poduzeća, odnosno likvidacija ili ponovni početak što podrazumijeva ulaganje u nove projekte i inicijativu u postojeće pa je za ovu fazu i nastavak poslovanja karakteristično investicijsko financiranje.

Na kraju se može zaključiti da financijske potrebe poduzeća utječu na razvitak vlasničke strukture, a ona utječe na stupanj kontrole nad aktivnostima i poslovanjem.

2.2. Veličina poduzeća i različitost izvora financiranja

Kod donošenja odluke o financiranju ključni čimbenici su veličina poduzeća, djelatnost koju obavlja i ciljevi poduzeća. Menadžer poduzeća donosi odgovarajuću odluku koja bi trebala biti u skladu s tržišnim uvjetima te dostupnošću izvora financiranja.

"Definiranje i metodologija podjele poslovnih subjekata razlikuje se od gospodarstva do gospodarstva. Ipak, mala i srednja poduzeća imaju neke zajedničke karakteristike: njihov vlasnički kapital nije predmet trgovanja na organiziranom tržištu kapitala, imovina i zaposlenje ograničeni su na manji broj zaposlenika ili obitelj, cilj poslovanja često je održavanje i obavljanje obiteljskog posla" (Ploh, 2017, str. 80).

Prema Zakonu o računovodstvu[1] poduzetnici se razvrstavaju prema kriterijima navedenim u tablici 1.

[1] https://www.zakon.hr/z/118/Zakon-o-racunovodstvu [06.07.2019.]

Tablica 1. Kriteriji razvrstavanja poduzetnika prema veličini u Republici Hrvatskoj

Kategorija poduzeća	*Prosječan broj zaposlenih*	*Godišnji prihod (u kunama)*	*Ukupna aktiva (u kunama)*
Mikro	do 9	do 5.200.000	do 2.600.000
Mala	10 - 49	5.200.001 - 60.000.000	2.600.001 - 30.000.000
Srednja	50 - 249	60.000.001 - 300.000.000	30.000.001 - 150.000.000
Velika***	***oni koji prelaze 2 od 3 prethodno navedena kriterija		

Izvor: vlastita izrada studentice prema Zakonu o računovodstvu, NN br. 47/20

U velika poduzeća osim onih koji prelaze dva od tri u tablici 1 navedena kriterija za srednje poduzetnike spadaju: banke, stambene štedionice, institucije za elektronički novac, društva za reosiguranje, leasing društva, društva za upravljanje ucits fondovima, alternativni investicijski fondovi, mirovinska društva, obvezni mirovinski fondovi, društva za dokup mirovine, faktoring društva, investicijska društva, burze, operateri sustava poravnanja i/ili namire i operateri Fonda za zaštitu ulagatelja.

U nastavku (tablica 2, slika 1) slijedi prikaz ukupnog broja poduzetnika prema kriterijima razvrstavanja po veličini te prikaz ostvarenja financijskog rezultata poslovanja svake skupine poduzetnika pojedinačno i to naravno za Hrvatsku.

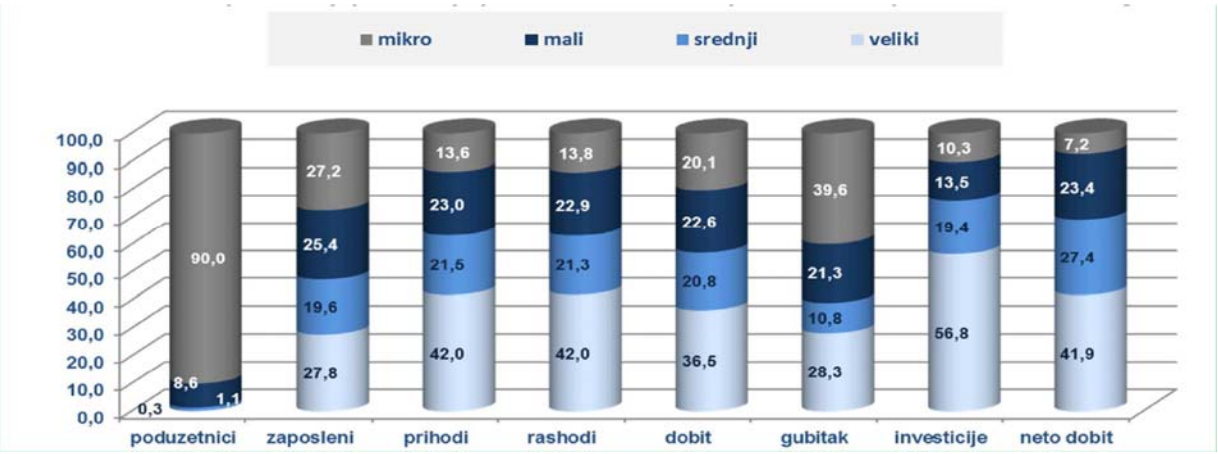
Tablica 2. Rezultati poslovanja poduzetnika Hrvatske u 2018. godini prema veličini poduzetnika

(iznosi u milijunima kuna)

Opis	Ukupno	Mikro	Mali	Srednji	Veliki
Broj poduzetnika	131.117	117.942	11.317	1.498	360
Broj zaposlenih	939.954	255.819	238.392	184.278	261.465
Ukupan prihod	751.160	102.094	172.766	161.166	315.134
Ukupni rashodi	715.420	98.709	164.072	152.128	300.511
Porez na dobit	7.490	1.342	2.072	1.289	2.787
Dobit razdoblja (nakon oporezivanja)	46.905	9.436	10.586	9.768	17.115
Gubitak razdoblja (nakon oporezivanja)	18.655	7.393	3.964	2.018	5.280
Konsolidirani financijski rezultat – dobit ili gubitak razdoblja	**28.250**	**2.043**	**6.622**	**7.750**	**11.835**
Bruto investicije samo u novu dugotrajnu imovinu	24.288	2.502	3.274	4.720	13.792

Izvor: Fina, Registar godišnjih financijskih izvještaja - Analiza financijskog poslovanja poduzetnika u Republici Hrvatskoj u 2018. godini.

Dakle, u ukupnom broju poduzetnika u 2018. godini, koji iznosi 131.117, najveći je udio mikropoduzetnika, odnosno 89,96%, malih 8,63%, srednjih 1,14% te velikih poduzetnika 0,27%.

Slika 1. Izabrani pokazatelji poslovanja poduzetnika Hrvatske prema veličini poduzetnika u 2018. godini

Izvor: FINA, Registar godišnjih financijskih izvještaja, Analiza financijskog poslovanja poduzetnika u Republici Hrvatskoj u 2018. godini

Iz navedenog se zaključuje da je u gospodarstvu Hrvatske brojčano najviše prisutnih mikro tvrtki, dok mikro i mala poduzeća zapošljavaju polovicu radnog stanovništva. Najveće prihode i rashode ostvaruju veliki poduzetnici, koji ujedno imaju i najveće izdatke u investicije te u konačnici i najveći udio dobiti u ukupno prikazanoj dobiti poduzetnika. Velike tvrtke imaju reputaciju, dostupna financijska izvješća, javno kotiraju na burzama te je opće poznato da su im zbog toga lakše dostupna sredstva iz različitih izvora financiranja, koja koriste za financiranje poslovanja i investicija. Menadžeri velikih tvrtki imaju izbor, ali često moraju donositi odluke o odgovarajućem načinu financiranja i najpogodnijem za tvrtku u određenom trenutku.

Prema Vidučić et al. (2018., str. 155) dugoročne financijske odluke o načinu i izvoru financiranja uključuju odluke:

- Koliko sredstava pribaviti iz vanjskih izvora,
- Hoće li tvrtka reinvestirati dobitak ili isplatiti dividende, te ako ih isplati kolika će biti stopa isplate,
- Treba li sredstva pribaviti na tržištu vrijednosnica ili na bankovnom tržištu, nacionalnom, stranom ili eurotržištu; u domaćoj ili stranoj valuti,

- Treba li pribaviti sredstva na kratak ili dugi rok,
- Treba li emitirati vlasničke ili kreditne vrijednosnice,
- Koje vrste vrijednosnica emitirati i kada.

2.2.1. Vlastiti izvori financiranja

Veličina tvrtke utječe i na odabir izvora financiranja. Kada se govori o vlastitim izvorima financiranja, manje tvrtke najčešće nemaju mogućnost izbora kao velike tvrtke te kao vlastite izvore financiranja koriste kapital vlasnika ili kapital članova obitelji. Velike tvrtke pak osim navedenog financiranja vlastitim kapitalom vlasnika imaju mogućnost javne emisije dionica.

Vidučić et al. (2018., str. 161) navode da je financiranje običnim dionicama de facto trajni vlastiti izvor financiranja. „Obične dionice predstavljaju temeljnu vrstu dugoročnog (trajnog) financiranja korporacije. Vlasnici običnih dionica su dioničari – vlasnici kompanije. Obične dionice predstavljaju vrijednosnice bez roka dospijeća, čiji vlasnici imaju pravo dobivanja dividende, uobičajeno na kvartalnoj bazi“ (Vidučić et al., 2018., str. 161). Nadalje se navodi da su dioničari kompanije njeni vlasnici te da su osnovna prava dioničara:

- Pravo glasa – je pravo dioničara da na skupštini dioničara biraju članove upravnog odbora, koji onda biraju menadžere. U tržišnim gospodarstvima obično se bira po jedna trećina članova upravnog odbora na razdoblje od tri godine. U malim tvrtkama vodeći dioničar je ujedno i predsjednik Upravnog odbora i glavni menadžer.
- Pravo sudjelovanja u raspodjeli dividendi dioničari ostvaruju razmjerno svom udjelu u dioničkoj glavnici, ali dividende nisu zakonska obveza kompanije. Dividende su baza vrednovanja dionica – gotovinski primici koje dioničari očekuju od dionice koju posjeduju, predstavljaju vlasnicima povrat na ulaganje u dioničku glavnicu tvrtke. U slučaju bankrota kompanije, dioničari imaju rezidualno pravo potraživanja prema njenoj imovini, odnosno prvenstvo pri naplati prema tvrtki imaju država, zaposlenici i vjerovnici, a preostala imovina se raspodjeljuje na dioničare proporcionalno njihovom udjelu.
- Pravo prvootkupa novih dionica – pravo postojećih dioničara da u proporciji s postojećim vlasništvom imaju pravo kupiti nove dionice prije nego se one ponude drugima. Pravo prvootkupa definira se u statutu dioničkog društva, a time se želi zaštititi dioničare od

razrijeđivanja (smanjenja) vrijednosti, te osigurati zaštita razmjera njihove kontrolne moći nakon dodatne emisije (Vidučić et al., 2018., str. 163-164).

Emisija dionica se provodi na primarnom tržištu kapitala. Društva to čine kako bi prikupila kapital za financiranje svog budućeg rasta i dobila na prestižu. Društvo uvršteno na burzu svojim dioničarima osigurava veću likvidnost, trajno vrednovanje dionica i veću transparentnost. Od vitalnog je značaja dobar uspjeh poduzeća, budući da dobri rezultati imaju pozitivan utjecaj na cijenu dionice. Kao glavni nedostaci emitiranja dionica navode se razrjeđivanje zarade po dionici te gubitak vlasničke kontrole nad tvrtkom.[2] Osim toga, dokapitalizacija preko burze vrijednosnica je skup proces, dok samo kotirano poduzeće može postati meta neprijateljskog preuzimanja. Pri tome se mala poduzeća često susreću s brojnim preprekama ili zaziru od promjene vlasničke strukture pa im javne emisije dionica nisu svojstvene.

2.2.2. Dugoročni kreditni izvori

Osnovni oblici dugoročnog kreditnog financiranja su (Vidučić et al., 2018., str. 165):

- emisija obveznica,
- krediti na obročnu otplatu i
- leasing.

"Osnovna dugoročna vrijednosnica je obveznica. To je dugoročni kreditni instrument kojim se emitent obvezuje na isplatu kamatnih plaćanja (kupona) i glavnice vlasniku, prema unaprijed dogovorenoj dinamici. Obveznica se izdaje s rokom dospijeća preko godine dana do najčešće 30 godina, a može i s dužim rokom" (Vidučić et al., 2018., str. 171). Obveznica je, iz pozicije izdavatelja, alternativa bankovnom kreditu.

„Kredit na obročnu otplatu je dugoročno privatno plasirani dug. Ugovorom o kreditu posuditelj, najčešće banka, plasira sredstva zajmoprimcu, koji se obvezuje na plaćanje serije kamata i glavnice prema utvrđenoj dinamici. Dospijeće može biti do 30 godina, premda se u pravilu kreće u rasponu

[2] www.zse.hr,https://zse.hr/default.aspx?id=47121[05.09.2020.]

od 1 do 15 godina. Otplata kredita vrši se u jednakim obrocima te se udio kamate u obroku smanjuje kako opada iznos neotplaćene glavnice“ (Vidučić et al., 2018., str. 174). Banka i zajmoprimac sklapaju ugovor u kojima se definiraju uvjeti kreditiranja, iznos te instrumenti osiguranja, koje zajmoprimac mora dostaviti. Obično se kao osnovni instrument osiguranja navodi zadužnica, dok se kod pojedine skupine kredita može kao dodatni instrument osiguranja zatražiti i hipoteka na nekretnini, opremi, postrojenju, zemljištu ili određeni iznos depozita.

Veličina i obilježja poduzeća utječu na odabir između navedenih vrsta financiranja. Kreditni rejting, odnosno bonitet poduzeća također ima važnu ulogu u odabiru instrumenata financiranja. Poduzeća s lošijim rejtingom najčešće imaju samo jednog kreditora, tj. financiraju se bankovnim kreditom, a ona s boljim imaju više kreditora zbog suradnje sa više banaka ili javnog plasmana obveznica te imaju manju vjerojatnost insolventnosti. Velika poduzeća nemaju strah od javnosti jer javno kotiraju na burzi što podrazumijeva javno objavljivanje poslovnih i financijskih informacija pa su stoga velika poduzeća, koja imaju potrebu za većim iznosom kapitala, najčešći emitetnti obveznica. Manje tvrtke pak odabiru banke kao kreditore jer im odgovara uloga banaka kao reorganizatora u slučaju financijskih poteškoća. Također bankarski kredit za njih ima niže troškove jer u pravilu traže manje iznose kapitala. Većina poduzeća na hrvatskom financijskom tržištu najčešće prikupljaju kapital bankovnim kreditom, što je ključni uzrok sporog razvoja tržišta kapitala i tržišta korporacijskih obveznica, ali i bankocentričnosti hrvatskog financijskog sustava.[3]

Kao alternativni oblik bankarskom kreditu javlja se leasing financiranje. Van Horne i Washowicz (2014., str. 559) definiraju leasing kao ugovor prema kojem vlasnik imovine (davatelj leasinga, zakupodavac) daje drugoj strani (primatelju leasinga, zakupoprimcu) isključivo pravo korištenja imovine, obično na određeni rok, u zamjenu za plaćanje rente. Prednost za zakupoprimca je što imovinu može koristiti, a da je ne mora kupiti. Vidučić et al. (2018., str. 491) navode sljedeće prednosti leasinga u odnosu na bankarski kredit:

- ne veže kapital, pa unaprjeđuje likvidnost i ne traži dodatni kolateral,
- u pravilu, leasing financira ukupnu investiciju,
- opcija prodaje i povratni zakup oslobađa kapital koji je uložen u investiciju,
- usklađen je vijek trajanja dobra i rok leasinga.

[3] https://lider.media/aktualno/financiranje-tvrtke-je-li-bolje-uzeti-kredit-ili-emitirati-obveznice-123110 [31.08.2020.]

2.3. Bankarski kredit kao najvažniji izvor financiranja poduzeća

Poduzeća imaju kompleksne zahtjeve za financiranjem. Ipak, bankarski kredit javlja se kao najvažniji oblik financiranja poduzeća. Kako je ranije spomenuto, većina malih i srednjih tvrtki koriste kredit kao ključni oblik dužničkog financiranja jer je njihov pristup tržištu kapitala ograničen velikim troškovima emisije i drugim transkacijskim troškovima povezanim s plasmanom duga javnosti. Odabiru banke iz više razloga među kojima su: fleksibilnost ugovora o kreditu pa u slučaju problema sa otplatom mogu sa bankom dogovarati izmjene uvjeta, transparentnost, lakše planiranje novčanih tokova i imaju manju osnovicu poreza na dobit zbog kamata.[4]

U nedostatku sredstava za financiranje poslovanja, uvoza, potrošnje, investicija ili proizvodnje, bankovni kredit je važna poluga gospodarskog rasta i razvoja. U nedostatku novca, kao sredstva prometa i plaćanja, preko kreditnih instrumenata se smanjuje opasnost od gospodarskog zastoja.[5]

Krediti gospodarskim subjektima zauzimaju sve veći udio u ukupnim bankovnim kreditima. „Banke nastoje individualizirati pristup klijentima, prilagoditi se njihovom poslovanju i financijskim potrebama“ (Gregurek i Vidaković, 2020., str. 178). Da bi taj pristup bio što bolji, profesionalniji i na obostrano zadovoljstvo, u većini banaka referenti korporativnih klijenata, te mikro, malih i srednjih tvrtki u praksi zvanih SME (engl. *Small and medium-sized enterprises*) klijenata, zaduženi su za praćenje cjelokupnog poslovanja određene tvrtke te vođenje brige o pravovremenoj ponudi ili odgovoru na zahtjev za određenom vrstom kredita. Dobro poznavanje poslovanja tvrtke pruža mogućnost dobre suradnje bankara i tvrtke te brz odgovor na zahtjev za kreditiranjem.

Različiti autori navode razne podjele kredita. Prema Gregurek i Vidaković (2020., str. 164) najčešća podjela kredita je prema: trajanju, sektorima, namjeni i kamatnoj stopi. Isto se navodi u sljedećem prikazu (slika 2).

[4] https://lider.media/aktualno/financiranje-tvrtke-je-li-bolje-uzeti-kredit-ili-emitirati-obveznice-123110[31.08.2020.]
[5] https://hr.wikipedia.org/wiki/Kredit[24.07.2020.]

KREDITI PO TRAJANJU	kratkoročni
	srednjoročni
	dugoročni
KREDITI SEKTORIMA	krediti građanima
	krediti poduzećima
	krediti financijskim institucijama
	krediti državi
	krediti neprofitnim organizacijama
	ostali krediti
KREDITI PO NAMJENI	namjenski krediti
	nenamjenski krediti
KREDITI PO VRSTI KAMATE	krediti s fiksnom kamatnom stopom
	krediti s varijabilnom kamatnom stopom
	krediti s kamatnom stopom po odluci banke

Slika 2. Vrste kredita

Izvor: izrada studentice prema Gregurek, Vidaković (2020., str. 164-166.)

Banke poduzećima nude različite modele kreditiranja ovisno o potrebama i namjeni pa tako Gregurek i Vidaković (2020., str. 179-180) navode sljedeću podjelu bankarskih kredita:

- Krediti za repromaterijal – krediti koje poduzeće uzima kako bi kupilo sredstva za proizvodnju.
- Agrokrediti – krediti namijenjeni poljoprivrednim djelatnicima.
- Subvencionirani krediti – krediti kod kojih jedan dio kamate i/ili glavnice snosi netko drugi, a ne poduzeće koje je diglo kredit.
- Krediti kupcima – krediti namijenjeni poduzećima koja kupuju posebnu robu.
- Opći krediti – krediti opće namjene; često se koriste za pokrivanje tekuće likvidnosti poduzeća.
- Sindicirani krediti – iznimno veliki krediti za koje je potrebno nekoliko banaka – sindikat banaka da bi se kredit mogao ostvariti.
- Krediti iz sredstava HBOR-a su obično subvencionirani krediti ili mogu imati značajno manju kamatnu stopu od one koja prevladava na tržištu.
- Lombardni krediti – krediti kojima su zalog financijski instrumenti kao što su dionice ili obveznice.
- Okvirni ili revolving krediti – ovi krediti funkcioniraju poput minusa na tekućem računu. Banka odobri „prava vučenja“ poduzeću, koje ono može upotrebljavati po potrebi. Najčešće se koriste kao izvor kratkoročne likvidnosti i plaćanja.

- Krediti za posebne programe – krediti koji imaju povlaštenu kamatnu stopu i kojima se kreditira posebna grana ekonomije s namjerom poticanja te ekonomske grane.
- Krediti iz sredstava Europske unije – krediti koji dolaze iz sredstava EU kojima se kreditiraju posebne grane ekonomije. Ovi krediti su podkategorija kredita za posebne programe.
- Krediti za projektno financiranje – posebna kategorija kredita. Banka ih odobrava na različite rokove ovisno o prirodi posla ili projekta. Poduzeće uz pomoć sredstava banke ostvaruje točno specijalizirani projekt. Namjena takvih kredita može biti različita: kupnja zemljišta i uređenje infrastrukture objekta, kupnja, rekonstrukcija ili proširenje objekta, nabava opreme i dijelova, nabava prijevoznih sredstava i osobnih vozila za osobne potrebe, refinanciranje namjenskih dugoročnih kredita odobrenih u drugim bankama utrošenih u investiciju.

2.4. Statistički pregled zaduženosti tvrtki bankarskim kreditima u Hrvatskoj

U tablici 3 se iznose statistički podaci koji prikazuju ukupne kreditne plasmane banaka općoj državi, nefinancijskim društvima, stanovništvu te ostalim sektorima.

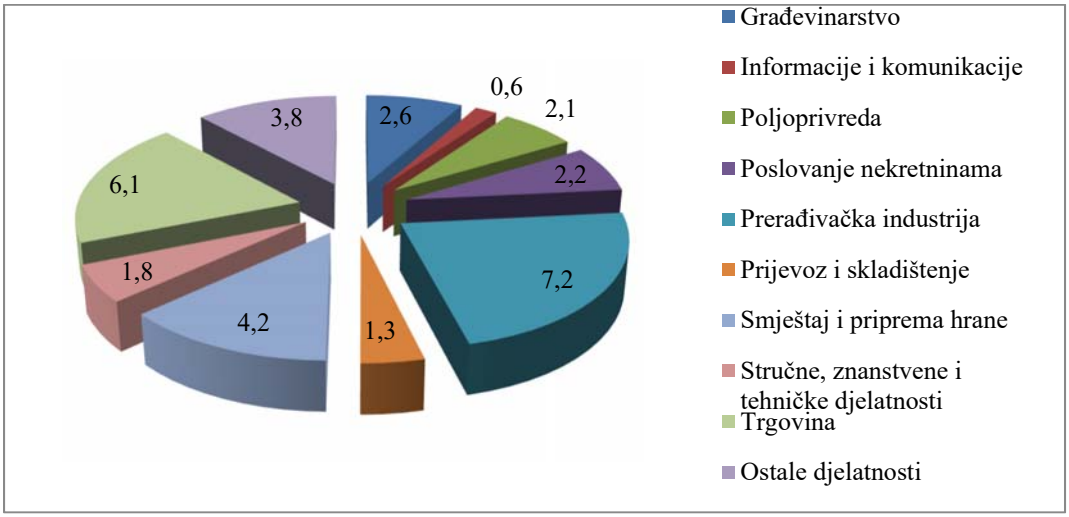
Tablica 3. Dani krediti banaka nefinancijskim društvima po sektorima u RH, na kraju razdoblja, u milijunima kn

KREDITI	XII. 2017.			XII. 2018.		
	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena
OPĆA DRŽAVA	39.883,9	16,2	-21,8	40.740,7	16,0	2,1
NEFINANCIJSKA DRUŠTVA	81.808,3	33,3	-1,9	81.024,7	31,8	-1,0
Građevinarstvo	7.626,9	3,1	-23,3	6.548,6	2,6	-14,1
Informacije i komunikacija	1.540,8	0,6	-12,9	1.495,9	0,6	-2,9
Poljoprivreda	5.245,7	2,1	5,5	5.227,0	2,1	-0,4
Poslovanje nekretninama	5.358,2	2,2	-10,8	5.701,2	2,2	6,4
Prerađivačka industrija	18.849,0	7,7	-2,1	18.420,3	7,2	-2,3
Prijevoz i skladištenje	3.055,4	1,2	-0,1	3.189,7	1,3	4,4
Smještaj i priprema hrane	9.923,7	4,0	16,3	10.700,8	4,2	7,8
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	5.059,6	2,1	4,0	4.523,7	1,8	-10,6
Trgovina	15.535,6	6,3	-5,1	15.618,2	6,1	0,5
Ostale djelatnosti	9.613,5	3,9	11,5	9.599,4	3,8	-0,1

STANOVNIŠTVO	114.531,7	46,6	1,1	121.022,7	47,6	5,7
Gotovinski nenamjenski krediti	42.940,9	17,5	5,4	47.702,0	18,7	11,1
Hipotekarni krediti	1.940,5	0,8	-12,1	1.848,0	0,7	-4,8
Krediti po kreditnim karticama	3.528,9	1,4	-2,2	3.643,8	1,4	3,3
Krediti za investicije	2.314,2	0,9	-0,5	2.481,4	1,0	7,2
Prekoračenja po transakcijskim računima	6.993,3	2,8	-5,8	6.851,8	2,7	-2,0
Stambeni krediti	48.439,3	19,7	0,4	50.713,1	19,9	4,7
Ostali krediti stanovništvu	8.374,6	3,4	-3,9	7.782,6	3,1	-7,1
Ostali sektori	9.641,3	3,9	-29,0	11.724,4	4,6	21,6
UKUPNO	245.865,3	100,0	-5,9	254.512,5	100,0	3,5

Izvor: izrada studentice prema podacima sa: www.hnb.hr, Bilten o bankama, br. 32 [06.09.2020.]

Iz navedenih podataka zaključuje se da je 2018. godine najveći udio kredita stanovništvu, u iznosu od 47,6% u ukupno plasiranim kreditima banaka. Krediti nefinancijskim društvima koja uključuju mikro, male, srednje i velike poduzetnike iznosi 31,8%, općoj državi 16% te ostalim sektorima 4,6%. Ukoliko se promatraju podaci za pojedinu djelatnost (tablica 3, slika 2), unutar kredita plasiranih nefinancijskim društvima 2018. godine, na kraju razdoblja, može se zaključiti da je najveći udjel kredita plasiranih sektoru prerađivačke industrije s udjelom u ukupnim plasmanima od 7,2%, zatim sektoru trgovine 6,1%, sektoru smještaja i pripreme hrane 4,2%, a zatim slijede ostali sektori.

Slika 3. Dani krediti banaka nefinancijskim društvima po sektorima u RH, na kraju razdoblja, u milijunima kn

Izvor: izrada studentice prema podacima sa: www.hnb.hr, Bilten o bankama, br. 32 [06.09.2020.]

Navedeni podaci upućuju na zaključak da se nefinancijska poduzeća, posebice mikro, mala i srednja poduzeća, koja su u velikoj mjeri zaslužna za rast i razvoj ukupnog gospodarstva, u svom poslovanju susreću s problemom izvora financiranja.

Prema Vidučić et al. (2018., str. 490) kao glavni razlozi bankovnog nekreditiranja malih i srednjih poduzeća navode se nedostatak dovoljnog kolaterala, nezadovoljstvo banke poslovnim rezultatom te, nezadovoljstvo banke dostavljenim informacijama.

Mala i srednja poduzeća imaju većih problema kod realizacije bankovnih kredita od velikih tvrtki. Za velike tvrtke je veća financijska poluga prihvatljiva kod odluke o financiranju za razliku od malih i srednjih tvrtki, a upravo su ona više okrenuta bankama i ovisna o njihovom financiranju.

3. PROCJENA KREDITNE SPOSOBNOSTI PODUZEĆA KAO SREDSTVO REDUKCIJE KREDITNOG RIZIKA BANKE

3.1. Vrste rizika u bankarskom poslovanju

Prema Miloš Sprčić (2013., str. 17) rizik se definira kao nemogućnost predviđanja budućih ishoda s potpunom sigurnošću, odnosno poznavanje stanja u kojem se kao posljedica neke odluke može pojaviti niz rezultata. Navodi da kvantifikacijom budućih događaja rizik postaje upravljiv, dok kada nije poznata vjerojatnost nastanka budućih događaja govori se o neizvjesnosti. U tom slučaju kvantifikacija onog što donosi budućnost nije moguća.

Andrijanić et al. (2016, str. 17-21) za rizik kažu da je kalkulirana prognoza, odnosno vjerojatnost moguće štete, gubitka ili opasnosti. Navode i da koncept rizika ima tri nužna elementa i to percepciju je li se neki štetan događaj zaista mogao dogoditi, vjerojatnost da je on zaista štetan i posljedice štetnog događaja koji bi se mogao dogoditi. Rizik je dakle rezultat sinergije interakcije triju elemenata.

Institut internih revizora (engl. The Institute of Internal Auditors) rizik definira kao neizvjesnost događaja koji bi se mogao dogoditi i utjecati na ostvarivanje ciljeva te se mjeri u smislu posljedica i vjerojatnosti.[6]

Zbog raznovrsnosti i složenosti rizika u modernom poslovanju javlja se mnoštvo klasifikacija i vrsta rizika, a Jakovčević (2000., str. 23) navodi sljedeću podjelu:

- Kreditni rizik je varijacija mogućih povrata koji bi se mogli zaraditi na financijskoj transakciji zbog zakašnjelog ili nepotpunog plaćanja glavnice i/ili kamate.
- Rizik likvidnosti je varijacija u zaradama i tržišnoj vrijednosti vlastitog kapitala uvjetovana poteškoćama banke da pridobije gotovinu od prodaje druge imovinske čestice ili nove posudbe, sve po razumnoj cijeni.
- Kamatni rizik je vjerojatnost da će vrijednost financijskog instrumenta varirati u zavisnosti od promjene kamatnih stopa. Dakle, riječ je o riziku mogućih povećanja ili smanjenja

[6]https//www.theirm.org [10.07.2020.]

kamatnih stopa, što može banci donijeti zaradu, ali i gubitke po pojedinačnim stavkama ili u globalu. Kamatni rizik je cjenovni rizik ili rizik novca koji banka pribavlja i ulaže zarađujući na kamatnoj marži.

- Valutni rizik – vjerojatnost osciliranja vrijednosti strane valute u odnosu na obračunsku novčanu jedinicu. Temeljni cilj upravljanja valutnim rizikom mogao bi biti u održavanju takve valutne strukture banke, koja će težiti smanjenju ili eliminiranju gubitaka i povećanju dobitaka na deviznim transakcijama.
- Operativni rizik može se definirati kao rizik stvarnog gubitka ili nekorektnog iskazivanja dobiti uslijed pogreške u: unosu podataka, obradi podataka, vrednovanju i knjiženju podataka. Vrlo ga je teško kvantificirati, nije uvijek dobro prepoznatljiv ili razumljiv i u načelu mu se ne daje visoki prioritet. Zavisi o kontroli koja je određena ljudskim čimbenikom i informacijskom tehnologijom.
- Rizik kapitala banke ili rizik insolventnosti – vjerojatnost nastupanja insolventnosti, odnosno situacije u kojoj banka nije u mogućnosti podmirivati dospjele obveze plaćanja u rokovima njihovog dospijeća. Insolventnost se smatra osnovnim financijskim povodom stečaja, a moguće ju je umanjiti dostatnom kapitaliziranošću, jer kapital banke ima tri funkcije: funkciju zaštite vjerovnika, funkciju pokrića neočekivanih gubitaka u poslovanju te regulatornu funkciju.

Ercegovac (2016., str. 37-39) ističe da je razvoj novih tržišta, ponuda novih usluga i širenje teritorijalne prisutnosti banaka uvećalo rizične faktore koji prijete sigurnosti, stabilnosti i rentabilnosti banke te uz navedene rizike navodi još i:

- Rizik države i politički rizik. Rizik države kao dužnika jeste rizik da država neće moći servisirati svoj dug unatoč fiskalnom suverenitetu. Politički rizik je rizik iz političkog i gospodarskog uređenja zemlje, stabilnosti zakonodavne infrastrukture te društveno-ekonomske formacije pojedine države.

Također smatra da posljednjih godina uslijed financijske krize, rasta nezaposlenosti, blokiranih tvrtki i građana banke moraju voditi iznimnu brigu o reputacijskom riziku, odnosno stavu javnosti prema njihovim politikama, klijentima i postupcima (Ercegovac, 2016., str. 39).

3.2. Kreditni rizik - najvažniji rizik banke

Mnogi svjetski analitičari smatraju kreditni rizik jednim od najvažnijih čimbenika, koji utječe na zaradu i vrijednost financijskih instrumenata (prema: Jakovčević, 2000., str. 35). Svako zakašnjenje ili izostanak povrata ugovorene glavnice i kamata reducira stvarni dobitak banke i tako smanjuje njenu stvarnu vrijednost. Prema istom autoru, kreditni rizik je vjerojatnost da će financijski instrumenti izgubiti na vrijednosti uslijed neispunjenja ugovornih obveza dužnika koje bi mogle uvjetovati nepravodoban i nepotpun povrat glavnice, kamata i naknada.

Prema Gregurek i Vidaković (2020., str. 349) kreditni rizik kojem je banka izložena vezan je za kvalitetu plasmana, odnosno za to hoće li plasman biti vraćen banci. Nadalje navode da banka klijentima daje kredit na neki rok i vjeruje da će ga klijenti moći otplaćivati. Međutim, ponekad zbog subjektivnih i objektivnih razloga krediti koje je banka plasirala klijentima ne mogu biti vraćeni. Prema navedenim autorima, banka nastoji povrat sredstava osigurati na sljedeći način:

- Statističkim praćenjem i matematičkim modeliranjem karakteristika pojedinih klijenata,
- Diferencijacijom proizvoda i
- Elementima osiguranja pojedinih plasmana.

Svaka odluka o kreditiranju u sebi sadrži određeni stupanj rizika. Kreditni rizik se javlja dvojako:

- na razini pojedine kreditne partije – banke nastoje kroz ocjenu kreditnog boniteta klijenta smanjiti vjerojatnost da klijent neće podmiriti svoje obveze do kraja kreditnog odnosa i

- na razini cijelog kreditnog portfelja – banke koriste razne alate za mjerenje i upravljanje kreditnim rizikom.[7]

7 Šverko, I., (2019), Kreditni rizik – je li danas aktualniji nego prije?, [internet], raspoloživo na https://arhivanalitika.hr/blog/kreditni-rizik/ [07.09.2020.]

3.3. Upravljanje kreditnim rizikom u banci

„Upravljanje kreditnim rizicima podrazumijeva kontinuirani nadzor nad kreditnom sposobnošću klijenata i sustavnu analizu vjerojatnosti naplate dospjelih ili nedospjelih potraživanja. U slučaju negativnih signala o promijeni kreditne sposobnosti klijenta ili nemogućnosti otplate dospjelih potraživanja, bankarska firma ispravlja vrijednost financijske imovine na teret troškova tekućeg razdoblja“ (Ercegovac, 2016., str. 156.). Upravljati rizikom u banci nije jednostavno te je prije svega potrebno shvatiti značenje upravljanja rizikom u njima. Gregurek i Vidaković (2020.) navode da je rizike prije svega potrebno utvrditi, izmjeriti te na kraju pravilno izvještavati kako bi se pravovremenim odlukama banke smanjivao rizik kojem je izložena.

Ercegovac (2016., str. 155-156) navodi ključne principe koje banka mora poštovati i radnje koje treba uspostaviti da bi poslovanje bilo u skladu s dobrom praksom u zaštiti sigurnosti i stabilnosti bankarskog sustava, koje propisuju nacionalni i nadnacionalni autoriteti, a to su:

- Uspostaviti odgovarajuće okružje upravljanja kreditnim rizikom, gdje upravljačke strukture moraju definirati strategiju i politike upravljanja kreditnim rizikom ovisno o razini tolerancije izloženosti. Upravne strukture moraju uspostaviti sustav nadzora i kontrole upravljanja kreditnim rizikom na razini pojedinih proizvoda te na razini portfelja proizvoda.
- Jasno definirati procedure za odobravanje kredita i procjenu kreditne sposobnosti.
- Imati organiziran odjel kreditne administracije i odjel za nadzor kreditnog rizika.
- Uspostaviti sustav internih kontrola i internog nadzora kreditnog rizika koji će nadzirati primjenu strategije, procedura te sustav odobravanja i nadzora.
- Omogućiti pristup vanjskom nadzoru strategije, pravila i procedura u procesu odobrenja kredita.

3.3.1. Procjena kreditnog rizika

Odobravanje kredita je najvažniji posao banke te je od izuzetne važnosti napraviti dobru analizu, kojom će se procijeniti rizik i dati preliminarna ocjena za povrat kredita.

“Procjena kreditne sposobnosti jedan je od najvažnijih prethodnih informacijskih procesa o kojem zavisi kvaliteta potraživanja, odnosno kvaliteta kreditnog portfelja aktive banke. Proces utvrđivanja kreditne sposobnosti svodi se na procjenu dužnikove volje i poslovne sposobnosti da ugovorenom dinamikom vraća kredit. Upravo zbog toga bi banke trebale ustrajati na formaliziranju procedure za donošenje kreditnih odluka” (Jakovčević, 2000., str. 119). Prikupljanje i analiziranje informacija o subjektu kreditiranja te donošenje odluke o kreditnoj sposobnosti najvažniji su čimbenici u odluci o kreditiranju.

“Bilo da se radi o poslovnim kreditima poduzeća, o kreditima financijskih institucija ili o zaduživanju izdavanjem kratkoročnih i dugoročnih zadužnica, odlučujuća je ocjena kreditne sposobnosti. Kreditna sposobnost je sposobnost kreditnog dužnika da preuzete obveze isplati u ugovorenim iznosima i rokovima. Ocjenjivanjem kreditne sposobnosti ocjenjuje se kreditni rizik kao vjerojatnost neplaćanja dužnika po kreditnim obvezama“ (Leko, Stojanović, 2018., str. 17).

Banka nastoji definirati procedure za donošenje odluke o kreditnoj sposobnosti propisujući pravila i kreditne politike te njihovom dosljednom primjenom minimizirati i kvalitetno upravljati kreditnim rizikom. Svođenje rizika na granicu prihvatljivu za banku je odlučujući čimbenik pri donošenju odluke o kreditnoj sposobnosti.

Proces kreditne analize započinje kreditnim zahtjevom klijenta. Jakovčević (2000., str. 120) navodi četiri moguća pristupa vrednovanju kreditnog zahtjeva i to:

- Tradicionalni pristup koji obuhvaća analizu klijenta kroz šest točki motrišta i to karakter kapacitet, kapital, kolateral, kondicije i kontrolu (tzv. 6K).
- Statistički pristup koji se oslanja na analizu povijesnih financijskih izvješća, s glavnim uporištem u likvidnosti.
- Moderni ili dinamički pristup, koji težište analize usmjerava na tijek gotovine u kombinaciji s kvalitativnim analizama.
- Vrlo moderni pristup koji se temelji na sustavu bodovanja klijenta. Najpoznatiji i najzastupljeniji je svakako Altmanov Z- score model, koji se koristi za procjenu vjerojatnosti stečaja tvrtke. U bankovnom poslovanju, usporedivi modeli predviđaju urednost otplate kredita i nazivaju se modelima kredit scoringa.

Ovaj dio analize sastoji se od prikupljanja financijske dokumentacije poslovnog subjekta. Osnovno pitanje na koje se želi dati odgovor je je li financijska situacija klijenta dovoljno dobra da će u budućnosti biti sposoban podmirivati potencijalne obveze. Za dobru financijsku analizu poslovanja ključno je dobro razumijevanje financijskih izvještaja i to bilance, računa dobiti i gubitka te izvještaja o novčanom tijeku. Kreditni referent analizira navedenu dokumentaciju i proučava pojedine bilančne pozicije te stavke iz računa dobiti i gubitka, koje su ključne za daljnji nastavak kreditnog procesa. Naime kreditni referent iz tih podataka može uočiti nepravilnosti, ako ih ima i obustaviti daljnji tijek procesa. Ukoliko su analizirani podaci zadovoljavajući, pristupa detaljnoj analizi te metodom analiziranja financijskih pokazatelja uspješnosti dolazi do bitnih podataka koji su ključni za donošenja odluke o kreditnoj sposobnosti klijenta. Izračun, tumačenje i važnost različitih skupina financijskih pokazatelja za kreditnu analizu obuhvaćena je narednim poglavljem.

Ercegovac (2016., str. 162) navodi da nakon analize navedenih financijskih izvještaja te tumačenja financijskih pokazatelja, slijedi analiza novčanog toka koji je pokazatelj izvora i korištenja novčanih sredstava i njihovih ekvivalenata, u svrhu procjene upravljanja novčanim sredstvima te osiguranja likvidnosti klijenata i njegove dugoročne solventnosti.

Osim financijske analize, značajnu ulogu imaju i kvalitativne analize, kao što su zadovoljavajući tržišni položaj te dobra organizacijska struktura tvrtke.

Ercegovac (2016., str. 202) ističe da je uz procese odobrenja kreditne izloženosti te procjene kreditnog rizika pojedinačnog klijenta ili portfelja klijenata, ključan dio funkcije upravljanja kreditnim rizikom banke i politika izloženosti. Politika limita izloženosti izravno je povezana s razinom sigurnosti i stabilnosti banke jer je vođena principom apsorpcijske sposobnosti kapitala prema pojavnim oblicima rizika poslovanja. Metode definiranja limita uključuju:

- Odgovornosti i nadležnosti u procesu definicije limita,
- Strukturu limita prema proizvodima, pojedincima, povezanim grupama, sektorima, državama, razinama kreditne izloženosti ili transakcijama,
- Transfer politika i rezultata prema klijentima i tržištu okrenutim sektorima te
- Procedure nadzora kontrole izloženosti i zahtjeve za odobrenje prekoračenja.

Gledajući kroz povijest razvoja banaka nekad se analizi svakog kreditnog zahtjeva postupalo individaulno te je kreditni referent, njegova procjena i preporuka o odobrenju kredita bila od

ključne važnosti kod donošenja odluke. Danas postoji cijeli niz mehanizama koje banka koristi kako bi poboljšala i ubrzala proces, automatizirala ga te što točnije procijenila kreditnu sposobnost i kreditni rizik svela na prihvatljivu razinu. Unutar samog programa za odobrenje kredita ugrađuju se kontrolni mehanizmi, koji unosom i ažuriranjem podataka o klijentu automatski klasificiraju klijenta, dodjeljuju rejting ocjene te određuju izloženost koja je prihvatljiva za banku.

3.3.2. Primjer aktivnosti u procesu zaprimanja, analize te odobrenja kreditnog zahtjeva

Prema osobnom radnom iskustvu studentice navodi se primjer aktivnosti koje se javljaju u procesu zaprimanja, analize te odobrenja kreditnog zahtjeva. Proces započinje informativnim razgovorom s klijentom, zahtjevom za kredit, nastavlja se obradom i analizom te završava odlukom o odobrenju ili neodobrenju kredita te bi se mogao svesti na sljedeće korake:

- informativni dolazak klijenta na razgovor s kreditnim referentom u banku,
- kreditni referent obavlja iscrpan razgovor te dolazi do saznanja o svim bitnim činjenicama važnim za traženi kredit,
- nakon razgovora referenta i preliminarnog uvida u financijske izvještaje te utvrđivanja pozitivnih kvalitativnih podataka traži se od klijenta ispunjavanje zahtjeva za kredit te ostala dokumentacija relevantna za kredit,
- nakon prikupljene dokumentacije kreditni referent izrađuje nacrt prijedloga za odobrenje kredita koji uključuje kvalitativne i kvantitativne podatke analize te navodi i sva druga saznanja do kojih je došao u razgovoru s klijentom ili u istraživanju poslovanja tvrtke,
- prijedlog za odobrenje kredita, sukladno odlukama o nadležnosti u odlučivanju, kreditni referent šalje nadređenim osobama te službi rizika i kreditne analize,
- služba rizika i kreditne analize nakon provedenih analiza odobrava ili odbija prijedlog uz objašnjenje, pri čemu je važno naglasiti da banka ima diskrecijsko pravo odbiti kredit ako dođe do bilo kakvih saznanja koja nisu obuhvaćena standardnim analizama, a mogu utjecati na otplatu kredita ili ugled banke,
- ako se kredit odobri klijent se poziva u banku, uručuju mu se ugovori, koje zajedno s ostalim sudionicima u kreditu ovjerava kod javnog bilježnika,

- nakon ovjere klijent ugovore vraća kreditnom referentu, koji sukladno namjeni kredita priprema isplatu,
- nakon isplate kredita prema namjeni, kreditni referent kontrolira spis te ga pohranjuje u arhivu banke,
- za svo vrijeme otplate kreditni referent brine o urednosti otplate predmetnog plasmana te provodi monitoring nad plasmanom,
- u slučaju kašnjenja u plaćanju kredita referent dogovara sa klijentom daljnje korake, u smislu reprogramiranja kredita.

3.4. Problematični krediti i statistički pregled kvalitete kredita u Hrvatskoj

Unatoč provedenim analizama koje su rezultirale pozitivnom odlukom o odobrenju kredita te procjeni da će tvrtke moći uredno otplaćivati kredit, neki krediti postaju problematični. U pravilu to znači da je klijent počeo kasniti s uplatama ili je založeni kolateral za kredit značajno izgubio na vrijednosti. Prema Rose i Hudgins (2015., str. 537-538) svaka situacija sa kreditom je drugačija, no postoji nekoliko značajki koje su zajedničke u situacijama problematičnih kredita i koje bi trebale upozoriti kreditnu instituciju da su nastupile poteškoće pa tako navode sljedeće:

- Neuobičajena ili neobjašnjena kašnjenja u zaprimanju obećanih financijskih izvješća i plaćanja ili u komuniciranju s osobljem banke.
- Za poslovne kredite, svaka iznenadna promjena metoda koju poduzeće koje se zadužuje koristi za računanje amortizacije, izračun doprinosa za mirovinski plan, vrednovanje zaliha, računanje poreza, ili priznavanje dohotka.
- Kod poslovnih kredita restrukturiranje nepodmirenog duga ili eliminiranje dividendi ili promjena komitentovog kreditnog rejtinga.
- Negativne promjene cijene dionica komitenta zajmoprimca.
- Gubici tijekom jedne ili više godina, posebno mjereno putem povrata na imovinu zajmoprimca ili povrata na vlasnički kapital ili zarade prije kamata i oporezivanja.
- Negativne promjene u strukturi kapitala zajmoprimca (omjer vlasničkog kapitala i duga), likvidnosti (pokazatelj tekuće likvidnosti) ili razinama aktivnosti (npr. omjer prodaje i zaliha).

- Odstupanja stvarne prodaje, novčanog tijeka ili dohotka od prognoziranog u vrijeme podnošenja kreditnog zahtjeva.
- Neočekivane ili neobjašnjive promjene u saldu depozita zajmoprimca.

Nakon što nastupi neka od spomenutih situacija, banka – zajmodavac bi trebala što hitnije početi raditi na rješenju problema. Najprije bi trebala obaviti razgovor sa zajmoprimcem i zajedno analizirati problem te pronaći njegove uzroke, zatim istražiti mogućnost reprograma postojećeg kredita kojim bi se produžio rok otplate, pronalazak novog kolaterala ili procijeniti imovinu te vidjeti koji bi izvori imovine bili raspoloživi za naplatu kredita. Svakako bi trebalo pronaći obostrano rješenje problema jer je za obje strane, banku i dužnika bitno da se postigne dogovor o daljnjem djelovanju. Ako se ne postigne dogovor s dužnikom banka će tražiti daljnje rješenje da bi svoja potraživanja naplatila. Ona može prodati loše kredite ulagačima, koji obično traže popust na njihovu vrijednost. Ona će takvom transakcijom možda ostvariti gubitak, ali bi potpuni otpis vjerojatno prouzročio još veći gubitak.[8] Ako niti jedan pokušaj pronalaska rješenja ne uspije, primjerice zato što je dužnik insolventan, banka može pokušati zakonskim putem vratiti barem dio svojeg novca.

Rješavanje problema neprihodonosnih kredita važno je za pojedince i poduzeća jer ti krediti nepovoljno utječu na profitabilnost banaka i jer se na njih troše vrijedna sredstva, zbog čega su banke manje sposobne odobravati nove kredite. Loši krediti važni su i za društvo u cjelini jer se problemi iz bankarskog sektora lako mogu proširiti na druge dijelove gospodarstva i tako ugroziti izglede povezane sa zapošljavanjem i rastom.[9]

Ercegovac (2016., str. 156) navodi da se sukladno članku 178 Uredbe 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća, potraživanje definira nenaplativo ili djelomično naplativo ili ako vjerovnik procjeni da dužnik nije u stanju podmiriti svoje kreditne obveze ili ako plaćanje dospjelog dijela potraživanja prelazi 90 dana od njegova dospijeća. Uslijed smanjenja kreditne sposobnosti dužnikova banka ostvaruje gubitke vrijednosnih usklada potraživanja. Tablicom 4 prikazan je udjel loših kredita za period od 2010. do 2018. godine u ukupnim plasmanima banaka u Hrvatskoj prema sektoru dužnika.

[8] https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/ssmexplained/html/npl.hr.html [13.07.2020.]
[9] https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/ssmexplained/html/npl.hr.html [13.07.2020.]

Tablica 4. Udio loših kredita pojedinog sektora u ukupnim plasmanima banaka sektoru

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Nefinancijska društva	19,6	22,1	27,7	31,8	34,9	34,7	28,3	22,2	20,4
Stanovništvo	7,8	8,6	9,5	11,1	12,0	12,2	10,3	8,1	6,6
Ostali sektori	1,8	1,2	1,3	1,3	1,4	1,4	1,2	1,0	0,9
Ukupno	**11,2**	**12,4**	**13,9**	**15,7**	**17,1**	**16,7**	**13,8**	**11,3**	**9,8**

Izvor: izrada studentice prema podacima sa www.hnb.hr [13.07.2020.]

Prema podacima naznačenim u tablici 4, ukupni udio loših kredita u ukupnim plasmanima banaka u Hrvatskoj u 2018. godini je iznosio 9,8%, od čega je kod nefinancijskih društava 20,4%, kod stanovništva 6,6% i ostalih 0,9%. Promatrajući prethodne godine vidljivo je da su nefinancijska društva imala porast loših kredita u ukupnim plasmanima od 2010. godine te je vrhunac bio 2014. godine. Sve je to bila posljedica krize koja je nastupila 2008. godine i financijskih problema s kojima su se tvrtke suočavale godinama poslije. Postroženi bankarski uvjeti financiranja te nemogućnost refinanciranja kredita povoljnijim uvjetima u otplati, uz nedostatak prihoda rezultirali su porastom loših plasmana u ukupno plasiranim sredstvima tvrtkama. Od 2016. godine dolazi do smanjenja tog udjela kao rezultat činjenice da dolazi do porasta u ukupno plasiranim sredstvima nefinancijskim društvima, povoljnijem gospodarskom položaju tvrtki, porastu investicija kojima banka podupire poduzetnike te porastom modela kredita kojima država podupire određene grane gospodarstva. Sve navedeno ima pozitivan učinak na sve manji udio loših kredita u ukupno plasiranim kreditima nefinancijskim društvima.

Iz tablice 5 vidljivo je da najveći udjel loših kredita otpada na prerađivačku industriju i to 13,7%, građevinsku djelatnost 11,8% te trgovinu 10,9% u ukupno lošim kreditima nefinancijskih društava.

Ipak, ponekad postoje objektivne ili subjektivne okolnosti, koje se ne mogu predvidjeti, a mogu dovesti u pitanje otplatu kredita. Zbog situacije s pandemijom koronavirusom u svijetu i Hrvatskoj, mnoge tvrtke su se našle u financijskim problemima i problemima sa redovnom otplatom kredita. Banke u takvim situacijama traže pomoć od države. Vlada RH je u koordinaciji s predstavnicima Ministarstva financija i Hrvatske narodne banke te komercijalnim bankama, donijela niz mjera za pomoć poduzetnicima (pravnim osobama) u svrhu pomoći građanima i poduzećima u Hrvatskoj, a odnose se na: mogućnost odgode plaćanja kreditnih obveza, kredite za očuvanje financijske likvidnosti, reprogram kredita, poseban program za obrtna sredstva za male, mikro i

srednje poduzetnike putem „brzih“ zajmova koje dodjeljuje HAMAG-BICRO iz sredstava Europskog fonda za regionalni razvoj te poseban niz mjera za turistički sektor za građane i poduzetnike, koji obavljaju turističku djelatnost, a sve u skladu sa smjernicama Europske agencije za nadzor banaka i postojećem regulatornom okviru Hrvatske narodne banke.[10]

Tablica 4. Udio loših kredita u ukupnim plasmanima banaka po djelatnostima u Hrvatskoj

KREDITI	XII. 2017.			XII. 2018.		
	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena
Krediti raspoređeni u rizične skupine B i C						
Opća država	7,9	0,0	-8,1	5,7	0,0	-28,4
Nefinancijska društva	18.172,4	65,1	-23,0	16.544,2	66,3	-9,0
Građevinarstvo	4.226,7	15,2	-35,3	2.951,4	11,8	-30,2
Informacije i komunikacije	296,7	1,1	-67,9	247,6	1,0	-16,6
Poljoprivreda	596,7	2,1	-6,9	801,8	3,2	34,4
Poslovanje nekretninama	1.388,5	5,0	-35,5	1.139,2	4,6	-18,0
Prerađivačka industrija	3.582,9	12,8	-25,6	3.430,4	13,7	-4,3
Prijevoz i skladištenje	473,0	1,7	39,9	457,6	1,8	-3,3
Smještaj i priprema hrane	1.294,8	4,6	-2,9	948,7	3,8	-26,7
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	988,2	3,5	-25,1	849,6	3,4	-14,0
Trgovina	3.435,9	12,3	-26,1	2.720,9	10,9	-20,8
Ostale djelatnosti	1.889,0	6,8	114,5	2.997,0	12,0	58,7
Stanovništvo	9.230,1	33,1	-21,1	7.945,7	31,8	-13,9
Ostali sektori	484,1	1,7	-35,5	453,0	1,8	-6,4
Ukupno	27.894,5	100,0	-22,6	24.948,6	100,0	-10,6

Izvor: izrada studentice prema podacima sa www.hnb.hr [11.07.2020.]

U nastavku rada prikazat će se proces izračuna kreditne sposobnosti na osnovu najvažnijih financijskih pokazatelja za banku za odabrana poduzeća iz dvije različite djelatnosti, cikličke i defenzivne djelatnosti, kako bi se na primjerima pokazalo kako djelatnost tvrtke utječe na odluku o odobrenju kredita banke.

[10]HUB, https://www.hub.hr/hr/covid-19-aktualne-informacije-savjeti-i-uloga-banaka [05.07.2020.]

4. IZRAČUN KREDITNE SPOSOBNOSTI IZABRANIH KOTIRAJUĆIH PODUZEĆA IZ CIKLIČKE I DEFENZIVNE DJELATNOSTI

4.1. Procjena kreditne sposobnosti – temeljna polazišta

Financijska izvješća o poslovanju odabranih tvrtki, AD Plastik d.d. iz cikličke i Koka d.d. iz defenzivne djelatnosti, temelj su za analizu financijskih pokazatelja i procjenu kreditne sposobnosti. Izvješća su preuzeta sa internet stranice Zagrebačke burze te se prilažu na kraju završnog rada. Navedene tvrtke su odabrane za analizu jer su iz različitih djelatnosti, automobilske i prehrambene industrije, pa je usporedna analiza financijskih pokazatelja zanimljiva za bančinu odluku o kreditnoj sposobnosti. Analizirajući poslovne stavke iz računa dobiti i gubitka, bilance i novčanog toka te izračunom određenih financijskih pokazatelja, banka – zajmodavac provodi kreditnu analizu, kako bi na temelju prikupljenih informacija smanjila rizik neplaćanja i osigurala povrat glavnice s pripadajućim kamatama. Osim financijskih pokazatelja u obzir uzima i ostale bitne čimbenike u poslovanju tvrtki, potencijalnih dužnika, odnosno nefinancijske elemente tzv. „soft facts“ ili kvalitativne činjenice.

Pozitivna odluka o kreditnoj sposobnosti sa gledišta banke značila bi da su korištene metode u kreditnoj analizi rezultirale pozitivnim pokazateljima poslovanja za tvrtke, odnosno na osnovu sadašnjeg poslovanja i predviđanja novčanih tokova poduzeća za razdoblje dospijeća kreditnih obveza, banka smatra da će tvrtke u budućnosti moći izvršavati svoje potencijalne obveze.

Dokumentacija koju tvrtke trebaju dostaviti (na primjeru OTP banke) da bi započeo proces obrade kredita i procjene kreditne sposobnosti su: zahtjev za plasman, rješenje Suda o usklađenju sa Zakonom o trgovačkim društvima, statut društva ili akt o osnivanju (samo za klijente koji se prvi put javljaju u banku), obavijest o razvrstavanju, potpisni karton, izjave o povezanosti BON 2, ne stariji od 10 dana u odnosu na datum zaprimanja zahtjeva, novčani tijek, potvrda Porezne uprave o obvezama, podmirenim porezima i doprinosima, ne starija od mjesec dana u odnosu na datum zaprimanja zahtjeva, HROK izvješće, ne starije od 10 dana u odnosu na datum zaprimanja zahtjeva, financijska izvješća (bilanca i račun dobiti i gubitka) za posljednje tri godine – ovjerena od Porezne uprave, kao i privremeno financijsko izvješće izrađeno, ovjereno te dostavljeno od strane klijenta, sa specifikacijom pojedinih stavki u bilanci i računu dobiti i gubitka, i to: tablice kupaca, tablice

obveza prema dobavljačima, tablice obveza prema drugim financijskim institucijama, popis dugotrajne imovine.[11]

Nakon zaprimljene dokumentacije, unosa i ažuriranja podataka započinje se s procesom kreditne analize. U ovom radu, proces kreditne analize slijedi onaj opisan u Petković (2016), uslijed nemogućnosti internog uvida od strane studentice u procese kreditne analize banaka koje djeluju na lokalnom području, odnosno problema s pridobivanjem suglasnosti uprava banaka da ih se navodi kao primjer nakon primjene odredbi o GDPR-u.

Prvo se računaju financijski pokazatelji temeljem osnovnih financijskih izvještaja – bilance te računa dobiti i gubitka. Vidučić et al. (2018., str. 441-455) koristi se kao izvor za izračun i tumačenje sljedećih skupina pokazatelja, koji su u funkciji analize financijskih izvještaja:

- Pokazatelja likvidnosti,
- Pokazatelja menadžmenta imovine (efikasnosti, aktivnosti),
- Pokazatelja menadžmenta duga (zaduženosti),
- Pokazatelja profitabilnosti (rentabilnosti) te
- Pokazatelja financijskih tržišta (tržišne vrijednosti).

Tablica 7 prikazuje navedene skupine pokazatelja s formulama za njihov izračun.

[11] https://www.otpbanka.hr/sites/default/files/dokumenti/ostala-dokumentacija/potrebna_dokumentacija_za_plasman_vt.pd [02.07.2020.]

Tablica 5. Financijski pokazatelji

POKAZATELJI LIKVIDNOSTI	
Pokazatelj tekuće likvidnosti (Ptl)	$\frac{\text{kratkoročna imovina}}{\text{kratkoročne obveze}}$
Pokazatelj ubrzane likvidnosti (Pul)	$\frac{\text{tekuća imovina} - \text{zalihe}}{\text{kratkoročne obveze}}$
POKAZATELJI MENADŽMENTA IMOVINE	
Razdoblje naplate potraživanja (RnP)	$\frac{\text{prosječna potraživanja}}{\text{prosječna dnevna (kreditna) prodaja}}$
Pokazatelj obrta ukupne imovine (Koi)	$\frac{\text{ukupni prihod}}{\text{ukupna imovina}}$
Pokazatelj obrta dugotrajne imovine (Kodi)	$\frac{\text{ukupni prihod}}{\text{prosječna neto dugotrajna imovina}}$
Pokazatelj obrta zaliha (Koz)	$\frac{\text{ukupni prihod}}{\text{zalihe}}$
POKAZATELJI ZADUŽENOSTI	
Pokazatelj zaduženosti (D/A)	$\frac{\text{ukupni dug}}{\text{ukupna imovina}} * 100$
Pokazatelj pokrića kamata (TIE)	$\frac{\text{EBIT}}{\text{trošak kamata}}$
POKAZATELJI PROFITABILNOSTI	
Bruto profitna marža (Pbpm)	$\frac{\text{prodaja} - \text{troškovi za prodano}}{\text{prodaja}}$
Neto profitna marža (Ppm)	$\frac{\text{neto dobitak} - \text{dividende prioritetnih dioničara}}{\text{prodaja}} * 100$
Temeljna snaga zarade (Tzs)	$\frac{\text{EBIT x}}{\text{ukupna imovina}} \text{x} 100$
Povrat na vlastiti kapital (ROE)	$\frac{\text{neto dobitak nakon prioritetnih dionicara x 100}}{\text{trajni kapital}}$
Povrat na ukupnu imovinu (ROA)	$\frac{\text{neto dobitak} - \text{divid. priorit. dioničara}}{\text{ukupna imovina}} * 100$
TRŽIŠNI POKAZATELJI	
Pokazatelj P/E	$\frac{\text{tržišna cijena dionice}}{\text{neto dobitak nakon priorit. divid. po običnoj dionici}}$
Zarada po dionici (EPS)	$\frac{\text{neto dobitak nakon prioriotetnih dividendi}}{\text{broj običnih dionica u prometu}}$

Izvor: izrada studentice prema Vidučić et al. (2018., str. 441-455)

U nastavku slijede pojašnjenja za svaki navedeni financijski pokazatelj (Vidučić et al., 2018., str 441-455):

Pokazatelji likvidnosti se koriste za procjenu sposobnosti tvrtke da udovolji kratkoročnim obvezama kratkotrajnom imovinom. Pokazatelj tekuće likvidnosti (Ptl) je najbolji pojedinačni indikator likvidnosti. Vrijednost pokazatelja vrši se usporedbom s prosjekom industrije i analizom trenda. Preporučuje se da bi trebao iznositi najmanje 2 kako tvrtka ne bi zapala u probleme s likvidnosti. Pokazatelj ubrzane likvidnosti (Pul) se koristi za procjenu može li poduzeće udovoljiti svojim kratkoročnim obvezama upotrebom svoje najlikvidnije imovine. Ovaj pokazatelj bi trebao iznositi 1 ili više, premda ima izuzetaka, ovisno o industriji.

Pokazatelji menadžmenta imovine koriste se za ocjenu efikasnosti kojom se upravlja imovinom tvrtke za generiranje date razine prodaje, tj. ocjenu njene poslovne efikasnosti. Razdoblje naplate potraživanja (RnP) koristi se za procjenu broja dana koji tvrtka mora čekati prije nego dobije gotovinu od prodaje na (trgovački) kredit. Ako se ne raspolaže podatkom koliki je iznos prodaje na kredit uzima se ukupan iznos prodaje. Prosječna dnevna kreditna prodaje = Prodaja na kredit/360. Pokazatelj obrta dugotrajne imovine (Kodi) mjeri efikasnost tvrtke u korištenju opreme i postrojenja, povezujući prodaju i dugotrajnu imovinu tvrtke. Poželjniji je veći pokazatelj, dok niski pokazatelj upućuje da tvrtka ima novija postrojenja i opremu i/ili neuposlene kapacitete ili investira radi udovoljavanja potreba procijenjene povećane prodaje. Pokazatelj obrta ukupne imovine (Koi) pokazuje relativnu efikasnost tvrtke u korištenju imovine u stvaranju rezultata. Ovaj pokazatelj odražava upravljanje potraživanjima, zalihama, dugotrajnom imovinom. Iz toga je izveden i pokazatelj obrta zaliha.

Pokazatelji menadžmenta duga koriste se za procjenu financijskog rizika tvrtke. Pokazatelj zaduženosti (D/A) pokazuje koliki udio sredstava su osigurali vjerovnici (kreditori). Daje informaciju kontrolira li društvo svoje dugove. Pokazatelj pokrića kamata (TIE) pokazuje razmjer u kojem poslovni dobitak može pasti, a da ne dovede u pitanje plaćanje kamata.

Pokazatelji profitabilnosti izražavanju snagu zarade tvrtke, odnosno pokazuju ukupni efekt likvidnosti, upravljanja imovinom i dugom na mogućnost ostvarenja profita. Bruto profitna marža (Pbpm) odražava politiku cijena koje tvrtka provodi, efikasnost proizvodnje, odnosno kontrolu troškova. Nizak pokazatelj može značiti da se tvrtka opredijelila za povećanje profitabilnosti

povećanjem obujma (pa će imati i visok obrt imovine i zaliha). Neto profitna marža (Ppm) pokazuje kako menadžment kontrolira troškove, rashode i prihode. Mjeri kolika se stopa neto dobitka ostvaruje za dioničare na jednu kunu prodaje. Temeljna snaga zarade (Tzs) dobar je pokazatelj za usporednu analizu za slučaj kada postoje razlike u stupnju financijske poluge. Povrat na ukupnu imovinu (ROA) pokazuje sposobnost tvrtke da korištenjem raspoložive imovine ostvari dobit, odnosno predstavlja također mjeru snage zarade tvrtke. Povrat na vlastiti kapital (ROE) pokazuje snagu zarade u odnosu na ulaganja dioničara. Kako je osnovni cilj poslovanja tvrtke povećanje vrijednosti za dioničare, ovaj pokazatelj je najbolja pojedinačna mjera uspješnosti tvrtke u ispunjenju toga cilja.

Tržišni pokazatelji odraz su stavova investitora o performansama i perspektivi tvrtke. Ako su ostali pokazatelji tvrtke na zadovoljavajućoj razini i cijena dionice, a time i vrijednost tvrtke će biti visoka. Pokazatelj P/E pokazuje koliko su investitori voljni platiti na 1 kunu zarade tvrtke.

Du Pont sustav pokazatelja – omogućuje menadžerima ocjenu performansi tvrtke u terminima povrata na ulaganje. Osnovna Du Pont jednadžba izražava ROA kao rezultat profitne marže i obrta ukupne imovine, a proširena se odnosi na ROE.

- Osnovna Du Pont jednadžba (ROA)= $\frac{\text{neto dobitak}}{\text{prodaja}} \text{ x} \frac{\text{prodaja}}{\text{ukupna imovina}}$
- Proširena Du Pont Jed. (ROE)= $\frac{\text{neto dobitak}}{\text{prihodi od prodaje}} \text{ x } \frac{\text{prihodi od prodaje}}{\text{ukupna imovina}} \text{x } \frac{\text{ukupna imovina}}{\text{dionička glavnica}}$

4.2. Procjena kreditne sposobnosti AD Plastik d.d.

Tvrtka AD Plastik d.d. je vodeća kompanija za razvoj i proizvodnju komponenti interijera i eksterijera automobila u Hrvatskoj i jedna od vodećih u istočnoj Europi. Dio je grupacije AD Plastik Group koja ima više od 35 godina iskustva u svijetu automobilske industrije, a strast i znanje zaposlenika ugrađeni su u razvoj i realizaciju svakog proizvoda, koji izrađuju za najpoznatije svjetske proizvođače automobila.[12]

[12] https://www.adplastik.hr/o-nama/ad-plastik-grupa [09.07.2020]

Tvrtka Jugoplastika, nekada najvažnija gospodarska tvrtka na ovim prostorima, preteča je osnutka društva AD Plastik d.d. Društvo je nastalo 1992. godine izdvajanjem iz bivše Jugoplastike te se 1996. godine oblikovalo kao dioničko društvo, pod današnjim imenom. Kroz povijest širi svoje poslovanje te se danas govori o multinacionalnoj kompaniji s osam proizvodnih lokacija u pet zemalja, čije operativne aktivnosti sežu na pet kontinenata, u više od dvadeset zemalja. AD Plastik Grupu danas čine: AD Plastik d.d, ADP d.o.o. Mladenovac, ZAO AD Plastik Kaluga, AO AD Plastik Togliatti, ADP d.o.o., Novo Mesto AD Plastik TiszaKft., Tiszaújváros.

Vizija tvrtke je biti tržišni lider u razvoju i proizvodnji automobilskih komponenti na području istočne Europe i širenje poslovanja na nova tržišta, dok je misija inovativnim rješenjima i stalnim unaprjeđenjem razvoja i kvalitete proizvoda doprinositi uspjehu kupaca te ostvariti svoje ciljeve kao etičan, odgovoran i poželjan poslodavac.[13]

Iz dostupnog konsolidiranog financijskog izvješća za 2018. i 2019. godinu, napravljena je analiza financijskih pokazatelja poslovanja. U nastavku slijedi pregled i analiza dobivenih rezultata (tablica 7).

[13] https://www.adplastik.hr/o-nama/ad-plastik-grupa [09.07.2020.]

Tablica 6. Financijski pokazatelji za AD Plastik d.d.

FINANCIJSKI POKAZATELJI TVRTKE AD PLASTIK D.D.					
		2018.GODINA		2019.GODINA	
POKAZATELJI LIKVIDNOSTI	**FORMULA**	**BROJNIK/ NAZIVNIK**	**2018**	**BROJNIK/ NAZIVNIK**	**2019.**
Poakazatelj tekuće likvidnosti (Ptl)	tekuća imovina / tekuće obaveze	513.352.133,00 / 477.267.974,00	**1,08**	525.906.554,00 / 552.909.502,00	**0,95**
Pokazatelj ubrzane likvidnosti (Pul)	tekuća imovina - zalihe / tekuće obaveze	282.460.140,00 / 477.267.974,00	**0,59**	318.847.620,00 / 552.909.502,00	**0,58**
POKAZATELJI MENADŽMENTA					
Razdoblje naplate potraživanja (Rnp)	prosječna potraživanja / prosječna dnevna prodaja	214.633.350,00 / 3.557.387,73	**60,33**	265.879.117,00 / 4.134.840,95	**64,30**
Pokazatelj obrta zaliha (Koz)	Ukupni prihod / zalihe	1.391.018.112,00 / 230.891.993,00	**6,02**	1.610.116.209,00 / 207.058.934,00	**7,78**
Pokazatelj obrta ukupne imovine (Koi)	ukupni prihod / ukupna imovina	1.391.018.112,00 / 1.566.778.336,00	**0,89**	1.610.116.209,00 / 1.684.503.297,00	**0,96**
Pokazatelj obrta dugotrajne imovine (Kodi)	ukupni prihod / prosječna neto dug. imovina	1.391.018.112,00 / 1.001.600.997,00	**1,39**	1.610.116.209,00 / 1.088.231.119,00	**1,48**
POKAZATELJI ZADUŽENOSTI					
Pokazatelj zaduženosti (D/A)	Ukupni dug / ukupna imovina	754.938.212,00 / 1.566.778.336,00	**0,48**	798.819.165,00 / 1.684.503.297,00	**0,47**
Pokazatelj pokrića kamata (TIE)	EBIT / trošak kamata	97.026.353,00 / 10.224.057,00	**9,49**	126.845.118,00 / 13.145.776,00	**9,65**
POKAZATELJI PROFITABILNOSTI					
Bruto profitna marža (Pbpm)	prodaja - tr.za prodano / prodaja	1.195.014.084,00 / 1.298.446.552,00	**0,92**	1.338.324.838,00 / 1.509.216.946,00	**0,89**
Neto profitna marža (Ppm)	neto dobitak / prodaja	89.320.100,00 / 1.298.446.552,00	**6,88**	102.639.397,00 / 1.509.216.946,00	**6,80%**
Temeljna snaga zarade (Tzs)	EBIT / ukupna imovina	97.026.353,00 / 1.566.778.336,00	**6,00%**	126.845.118,00 / 1.684.503.297,00	**7,53%**
Povrat na vlastiti kapital (ROE)	neto dob. nakon prior.dionič. / trajni kapital	89.320.100,00 / 784.128.838,30	**11,39%**	102.639.397,00 / 821.846.816,00	**12,49%**
Povrat na ukupnu imovinu (ROA)	neto dobitak - divid.prior.dionič. / ukupna imovina	89.320.100,00 / 1.566.778.336,00	**5,70%**	102.639.397,00 / 1.684.503.297,00	**6,09%**

Izvor: izračun studentice prema podacima iz financijskih izvješća.

Dobiveni podaci se analiziraju u nastavku.

Pokazatelj tekuće likvidnosti za 2018. godinu je iznosio 1,08, dok je za 2019. godinu iznosio 0,95. Pad omjera ukazuje na povećanje kratkoročnih obveza, što je vidljivo i iz bilance i to uslijed povećanja obveza prema bankama. Prema iscrpnom izvješću revizorske tvrtke Deloitte d.o.o. dostupnom unutar financijskog izvješća za 2019. godinu, navodi se da je tvrtka kratkoročnim kreditima financirala razvoj projekata, radni kapital, te da se kratkoročni krediti odnose i na odobrene minuse po računima s godišnjom obnovom limita. Koeficijent ubrzane likvidnosti je u obje promatrane godine nešto manji od 0,6. Navedeni omjeri pokazatelj su da je kratkotrajna imovina umanjena za zalihe manja od kratkoročnih obveza. Oba pokazatelja na nižoj su razini od teorijski preporučene razine.

Prosječno razdoblje naplate potraživanja je za 2018. godinu 60 dana, dok je za 2019. godinu 64 dana. S obzirom na vrstu djelatnosti može se zaključiti da je naplata relativno sigurna te da tvrtka svoje dugogodišnje kupce kreditira dužim rokovima plaćanja. Pokazatelj obrta zaliha je u 2018. godini iznosio 6,02, dok je u 2019. godini 7,78, što ukazuje na povećanje, odnosno da je svaki element zaliha u 2019. godini prodan i obnovljen preko 7 puta. Pokazatelj obrta ukupne imovine za 2018. godinu iznosi 0,89 odnosno 0,96 za 2019. godinu, što ukazuje da je na jednu kunu uložene imovine tvrtka ostvarila 0,89 kune prodaje u 2018. godini, odnosno 0,96 kuna u 2019. godini. Pokazatelj obrta dugotrajne imovine za 2018. godinu iznosi 1,39, odnosno za 2019. godinu 1,48, dakle raste, te se zaključuje da se za jednu investiranu kunu ostvari više u 2019. godini u odnosu na godinu ranije.

Pokazatelj zaduženosti ukazuje da se tvrtka financirala iz tuđih izvora 48% u 2018. godini i 47% u 2019. godini. Ovo je prihvatljiv omjer jer još uvijek prevladava preko 50% financiranje vlastitim sredstvima. Pokazatelj pokrića kamata za 2018. godinu je 9,49, dok je za 2019. godinu 9,65 te ukazuje da će poduzeće svojim poslovanjem osigurati pokriće troška kamate preko 9 puta, što je vrlo dobar omjer za banku jer ukazuje na sigurniju naplatu kamata.

Bruto profitna marža u 2018. godini iznosi 92,03% i 88,68% u 2019. godini. Ovaj pokazatelj odražava politiku cijena koju tvrtka provodi, efikasnost proizvodnje, odnosno kontrolu troškova. Visoki pokazatelj je rezultat položaja tvrtke na tržištu, odnosno nedostatka konkurencije. Neto profitna marža u 2018. godini iznosi 6,88% te pokazuje da tvrtki od ukupne vrijednosti realiziranog posla na tržištu, tj.od prihoda za prodano ostaje 6,88% dobitka kojim može raspolagati i isplatiti vlasnicima. Pokazatelj od 6,80% za 2019. godinu je u blagom padu u odnosu na proteklu godinu,

ali je još uvijek zadovoljavajući za dioničare. Temeljna snaga zarade u 2018. godini iznosi 6,00%, dok je u 2019. godini 7,53%. Porast pokazatelja znači da je rast ukupne imovine tvrtke praćen i odgovarajućim rastom EBIT-a pa se može zaključiti da su ulaganjem u investicije, ostvareni zacrtani ciljevi. Pokazatelj povrata na imovinu porastao je sa 5,70% u 2018. godini na 6,09% u 2019. godini i pokazuje da je poduzeće ostvarilo 6,09 kn dobitka na sto kuna korištene imovine u posljednjoj promatranoj godini. Povrat na vlastiti kapital za 2018. godinu iznosi 11,39% te pokazuje snagu zarade u odnosu na ulaganja dioničara pa na jednu uloženu kunu dioničari ostvare 11,39% zarade. Za 2019. godinu pokazatelj je porastao i iznosi 12,49%.

Tvrtka je u pretežno privatnom vlasništvu (preko 50% privatnog kapitala). Temeljni kapital poslovnog subjekta financiran je 33% stranim kapitalom, a u prethodnom razdoblju nije se mijenjao iznos temeljnog kapitala. U 2019. godini AD Plastik grupa ostvarila je ukupni poslovni prihod u iznosu od 1.541.647.212 kn, što predstavlja relativnu promjenu ukupnih prihoda od 220.393.021 kn u odnosu na prethodno razdoblje, kada je poslovni subjekt ostvario ukupne poslovne prihode u iznosu od 1.321.254.191 kn, odnosno povećanje prihoda za 16.7% u odnosu na 2018. godinu. Prema dostupnom revizorskom izvješću utjecaj na povećanje prihoda je imala realizacija novih projekata u matičnom društvu za Renault i Ford, zatim prihodi od prodaje alata te prihodi nove članice grupe. Poslovni subjekt je tijekom posljednje dvije godine poslovao s dobiti te je 2019. godine ostvario neto rezultat poslovanja u iznosu od 102.639.397 kn što je porast od 13.319.297 kn, odnosno za 14,9% više u odnosu na 2018. godinu kada je dobit iznosila 89.320.100 kn. Rezultati za 2019. godinu potvrđuju nastavak uspješnog poslovanja uz rast prihoda i dobiti. Investicije u vrijednosti od 161,8 milijuna kuna, koje su realizirane u promatranom razdoblju, najvećim se dijelom odnose na širenje kapaciteta za prihvat novih projekata u Hrvatskoj te dijelom u Rusiji.[14]

4.3. Procjena kreditne sposobnosti Koka d.d.

Tvrtka Koka d.d. je osnovana 1961. godine pod imenom Koka Varaždin sa proizvodnim pogonima u industrijskoj zoni grada Varaždina. Tijekom godina razvila se u najvećeg proizvođača mesa peradi u bivšoj državi sve do devedesetih godina, kada dolazi do postepenog opadanja posla, a

[14] https://www.adplastik.hr/o-nama/ad-plastik-grupa [09.07.2020]

zatim i do značajnih gubitaka. Godine 1995. tvrtka Vindija d.d. preuzima kontrolni paket dionica Koke d.d. te dolazi do restrukturiranja poslovanja i snažnog razvoja i rasta tvrtke Koka kao peradarskog proizvođača. Koka d.d. ponovno stječe lidersku poziciju u svojoj proizvodnoj grani u Republici Hrvatskoj i postaje ključni izvoznik mesa peradi i prerađevina od peradarskog mesa.[15]

Proces poizvodnje u tvrtki Koka d.d. je u skladu s utvrđenim potrebama i očekivanjima potrošača jer je uspostavljen sustav sljedivosti od polja do stola te se time vodi računa o sigurnosti i kvaliteti proizvoda. Tako organiziranim sustavom proizvodnje tvrtka odgovara na izazove konkurentnosti. Sustavi upravljanja kvalitetom omogućuju Koki d.d. da svojim proizvodima i dalje unaprjeđuje stečeno povjerenje potrošača, uz još strože standarde ispravnosti proizvoda, kao i proširivanje izvoznih potencijala i konkurentnosti proizvoda.[16]

Većinski vlasnik Koke d.d. je Vindija d.d. (92,38%). Vindija Grupa obuhvaća 14 poduzeća od kojih je 8 u Hrvatskoj, a 6 u zemljama regije. U Hrvatskoj pod Vindija Grupom posluju: Koka d.d., Blagodar, Vindon, Latica, Vir 1898, Novi Domil te Vindija trgovina. Akvizicijom Koke d.d. 1995. godine Vindija je ostvarila svoje najveće širenje te je to bila prekretnica u poslovanju. Nakon zauzimanja stabilnoga vodećeg položaja na domaćem prehrambenom tržištu, uslijedio je i iskorak u zemlje regije - u Srbiju, BIH i Makedoniju, gdje tvrtka ima svoje tvornice, komercijalne poslovnice i maloprodajne trgovine te svoje proizvode izvozi u zemlje EU.

Misiju i viziju tvrtke Vindija, a time i Koke d.d. ispred svega predstavlja ispunjavanje potreba i želja svakodnevno sve informiranijih potrošača, dokazivanje i razvijanje brendova kojima se vjeruje te utjecanje na njihovo gastronomsko zadovoljstvo i zdravstveni status.[17]

U nastavku slijedi analiza, za banku, ključnih financijskih pokazatelja na osnovu financijskih izvješća Koke d.d. dostupnih na stranicama Zagrebačke burze.

[15] http://www.vindija.hr/O-nama/Tvrtke-clanice/Koka.html?Y2lcNjY%3D[09.07.2020]
[16] http://www.vindija.hr/O-nama/Tvrtke-clanice/Koka.html?Y2lcNjY%3D[09.07.2020
[17]http://www.vindija.hr/O-nama/Tvrtke-clanice/Koka.html?Y2lcNjY%3D[09.07.2020]

Tablica 7. Finacijski pokazatelji za Koka d.d.

FINANCIJSKI POKAZATELJI TVRTKE KOKA D.D.					
		2018.GODINA		2019.GODINA	
POKAZATELJI LIKVIDNOSTI	**FORMULA**	**BROJNIK/ NAZIVNIK**	**2018**	**BROJNIK/ NAZIVNIK**	**2019.**
Poakazatelj tekuće likvidnosti (Ptl)	tekuća imovina / tekuće obaveze	692.066.365,00 / 410.230.164,00	**1,69**	680.533.508,00 / 422.213.901,00	**1,61**
Pokazatelj ubrzane likvidnosti (Pul)	tekuća imovina - zalihe / tekuće	535.586.173,00 / 410.230.164,00	**1,31**	511.468.000,00 / 422.213.901,00	**1,21**
POKAZATELJ MENADŽMENTA IMOVINE					
Razdoblje naplate potraživanja (Rnp)	prosječna potraživanja	429.858.920,00 / 3.513.050,26	**122,36**	449.476.253,00 / 4.134.840,95	**108,70**
Pokazatelj obrta zaliha (Koz)	Ukupni prihod / zalihe	1.295.452.680,00 / 156.500.192,00	**8,28**	1.317.304.244,00 / 169.065.508,00	**7,79**
Pokazatelj obrta ukupne imovine (Koi)	ukupni prihod / ukupna imovina	1.295.452.680,00 / 1.069.479.589,00	**1,21**	1.317.304.244,00 / 1.068.081.055,00	**1,23**
Pokazatelj obrta dugotrajne imovine (Kodi)	ukupni prihod / prosječna neto dug. imovina	1.295.452.680,00 / 375.624.348,00	**3,45**	1.317.304.244,00 / 385.572.058,00	**3,42**
POKAZATELJI ZADUŽENOSTI					
Pokazatelj zaduženosti (D/A)	Ukupni dug / ukupna imovina	490.315.872,00 / 1.069.479.589,00	**0,46**	468.678.739,00 / 1.068.081.055,00	**0,47**
Pokazatelj pokrića kamata (TIE)	EBIT / trošak kamata	19.297.628,00 / 10.670.591,00	**1,81**	37.049.374,00 / 9.939.840,00	**3,73**
POKAZATELJ PROFITABILNOSTI					
Bruto profitna marža (Pbpm)	prodaja - tr.za prodano / prodaja	1.267.540.959,00 / 1.282.263.345,00	**0,99**	1.281.062.672,00 / 1.302.627.058,00	**0,98**
Neto profitna marža (Ppm)	neto dobitak / prodaja	6.760.677,00 / 1.282.263.345,00	**1%**	21.005.945,00 / 1.302.627.058,00	**1,61%**
Temeljna snaga zarade (Tzs)	EBIT / ukupna imovina	19.297.628,00 / 1.069.479.589,00	**1,80%**	37.049.374,00 / 1.068.081.055,00	**3,47%**
Povrat na vlastiti kapital (ROE)	neto dob. nakon prior.dionič. / trajni kapital	6.760.677,00 / 579.163.717,00	**1,17%**	21.005.945,00 / 599.402.316,00	**3,50%**
Povrat na ukupnu imovinu (ROA)	neto dobitak - divid.prior.dionič. / ukupna imovina	6.760.677,00 / 1.069.479.589,00	**0,63%**	21.005.945,00 / 1.068.081.055,00	**1,97%**

Izvor: izračun studentice prema podacima iz financijskih izvješća.

Dobiveni pokazatelji se analiziraju u nastavku.

Pokazatelj tekuće likvidnosti za 2018. godinu iznosi 1,69, dok je za 2019. godinu 1,61, što pokazuje blagi pad omjera, a to je rezultat povećanja kratkoročnih obveza prema bankama. No, u bilanci je vidljivo i povećanje novca i potraživanja prema kupcima, što ublažava pad ukupnog pokazatelja. Ukratko, tvrtka može podmiriti sve svoje obveze kratkotrajnom imovinom. Pokazatelj ubrzane likvidnosti od 1,21 za 2019. godinu je manji od pokazatelja za 2018. godinu kada je iznosio 1,31, što i dalje pokazuje da kada se isključe zalihe iz kratkotrajne imovine, poduzeće može utrživim sredstvima, novcem i novčanim ekvivalentima, potraživanjima i ostalom kratkoročnom imovinom brzo podmiriti sve svoje kratkoročne obveze.

Prosječno razdoblje naplate potraživanja je za 2018. godinu 122 dana, odnosno 108 dana za 2019. godinu. Rezultat ukazuje da tvrtka teško naplaćuje svoja potraživanja iako je vidljivo poboljšanje u 2019. godini. Tvrtka ima velika potraživanja prema poduzetnicima unutar grupe kojima se tolerira duža odgoda plaćanja pa je potrebno više vremena da se potraživanja naplate i pretvore u novac. Pokazatelj obrta zaliha je u 2018. godini iznosio 8,3, dok je u 2019. godini došlo do blagog pada i iznosio je 7,8 te se može reći da je svaki element zaliha obrnut 7,8 puta u 2019. godini. Pokazatelj obrta ukupne imovine je za 2018. godinu 1,21, dok za 2019. godinu iznosi 1,23 što ukazuje da se na jednu kunu uložene imovine ostvari 1,23 kuna prodaje u 2019. godini. Pokazatelj obrta dugotrajne imovine za 2018. godinu iznosi 3,45 odnosno 3,42 i ukazuje da je potrebno investirati jednu kunu dugotrajne imovine za realizaciju 3,45 kune prodaje u 2018. godini, odnosno 3,42 kune u 2019. godini. Investicije su u prehrambenoj industriji ključne za održavanje konkurentnosti i praćenje tehnološkog napretka. U 2019. godini ostvaren je kontinuitet investicijskih ulaganja, a posebno se izdvajaju ulaganja u OJ Industrija mesa kroz nabavu nove automatske linije za pakiranje hrenovki te nastavak ulaganja u implementaciju automatskih gnijezda na matičnim farmama.

Pokazatelj zaduženosti ukazuje da je udio tuđih izvora u ukupnim izvorima financiranja 2018. godine iznosio 46%, dok je u 2019. godini taj udio 47%. Pokazatelj pokrića kamata je u 2019. godini iznosio 3,7 te je porastao u odnosu na 2018. godinu kada je iznosio 1,8. Pokazuje da će poduzeće svojim poslovanjem osigurati pokriće kamate, odnosno da istu u 2019. godini može podmiriti 3,7 puta.

Bruto profitna marža iznosi 99% u 2018. godini i 98 % u 2019. godini. Visoki pokazatelj ukazuje da tvrtka ima specijaliziran položaj na tržištu. Neto profitna marža u 2018. godini iznosi 1%, dok

je u 2019. godini 1,61% te pokazuje da tvrtki od ukupne vrijednosti realiziranog posla na tržištu, tj. od prihoda za prodano ostaje 1,61% dobitka kojim može raspolagati i isplatiti vlasnicima. Pokazatelj od 1,6 % za 2019. godinu je u blagom porastu u odnosu na proteklu godinu, ali još uvijek nije zadovoljavajući za dioničare. Temeljna snaga zarade u 2018. godini iznosi 1,80%, dok je u 2019. godini 3,47%. Porast pokazatelja navodi na zaključak da je rast imovine tvrtke praćen i EBIT-a pa se može zaključiti da su investicijske odluke opravdane. Pokazatelj povrata na imovinu porastao je sa 0,63% u 2018. godini na 1,97% u 2019. godini. To pokazuje da je poduzeće ostvarilo dobitak od 1,97% na svaku kunu aktive. Povrat na vlastiti kapital u 2018. godini iznosio je 1,17% te u 2019. godini raste pa iznosi 3,50%, što govori da je u 2019. godini na svaku uloženu kunu vlastitog kapitala ostvaren dobitak od 3,50%.

Iz financijskih izvješća tvrtke dostupni su i sljedeći podaci.

Ukupni prihodi Koke d.d. u 2019. godini su iznosili 1.317.304.244 kune od čega se na prihode od prodaje odnosi 1.300.627.058 kuna, odnosno 98,9% ukupnih prihoda. 2018. godine prihodi su iznosili 1.288.359.099 kuna. Blagi rast prihoda od 1,6% odraz su poboljšanja ukupne gospodarske slike u Hrvatskoj, gdje dolazi do blagog poboljšanja u industrijskoj grani, porastu broja zaposlenih, a povećana je i osobna potrošnja i investicije. Prodaja peradskog mesa povećana je za 1,5% u odnosu na prošlu godinu. Važan utjecaj na potrošnju imala je svjesnost kupaca o kvaliteti mesa robne marke Cekin.[18]

Rashodi tvrtke Koka d.d. u 2019. godini iznosili su 1.290.194.710 kuna, što je povećanje za 0,3% u odnosu na 2018. godinu kada su iznosili 1.286.825.643 kuna. Vidljiv je trend smanjenja materijalnih troškova u odnosu na prošlu godinu i to zbog povoljnije nabave osnovnih sirovina. Blago povećanje rashoda rezultat je povećanja troškova amortizacije i troškova osoblja. Obzirom na to da je iz tog dijela Hrvatske veliki dio radno sposobnog stanovništva otišao u inozemstvo, to je uzrokovalo pritisak na troškove rada.

Bruto dobit za 2019. godinu iznosila je 27.109.534 kuna, što je povećanje za 3,14% u odnosu na 2018. godinu kada je iznosila 8.627.037 kuna. Povećanju bruto dobiti pridonio je povoljan odnos prihoda i rashoda.

[18]www.https://zse.hr/userdocsimages/financ/KOKA-fin2019-4Q-NotREV-N-HR.pdf,[05.09.2020].

Iz navedenih podataka vidljivo je da poslovanje tvrtke Koka d.d., kao dijela Vindije, stabilno te da je tvrtka svojim djelovanjem i zapošljavanjem velikog broja domicilnog stanovništva na tom području RH značajan gospodarski subjekt. Širenjem poslovanja na susjedne zemlje pokazuje pozitivan trend poslovanja, koji bi se trebao nastaviti i u budućnosti.

4.4. Odluka o kreditnoj sposobnosti izabranih tvrtki

Nakon provedenih analiza financijskih pokazatelja za obje navedene tvrtke, prikupljeni su svi drugi javno dostupni podaci potrebni za donošenje odluke o kreditnoj sposobnosti, odnosno odobrenju ili neodobrenju kredita.

Za tvrtku AD Plastik d.d analiza financijskih pokazatelja dobivenih iz financijskih izvješća za 2018. i 2019. godinu pokazuje da je poslovanje tvrtke u posljednje dvije godine bilo stabilno i s pozitivnim financijskim pokazateljima. Uvidom u bilancu društva primijećeno je da se u 2019. godini dugoročna imovina u dijelu postrojenja i opreme, građevinskih objekata te alata, pogonskog inventara i transportnih vozila povećala za ukupno 101.000.000 kn, dok su se paralelno kratkoročne obveze prema financijskim institucijama povećale za 85.000.000 kn. Može se zaključiti da je društvo dio dugoročne imovine financiralo kratkotrajnim obvezama te na taj način smanjilo likvidnost društva. Uz razmatranje zahtjeva za odobrenje nove izloženosti uvjet banke može biti da se navedene obveze refinanciraju zatraženim dugoročnim kreditom u svrhu poboljšanja likvidnosti društva te usklađenosti bilance.

Iako financijski podaci za dvije protekle godine pokazuju stabilnost tvrtke u poslovanju, pozitivan trend u prihodima, širenje poslovanja i ulaganja u imovinu, treba uzeti u obzir cikličku djelatnost autoindustrije koja je osjetljiva na promjene u gospodarstvu. Ciklička industrija je industrija čiji su prihodi i dobit vezani za poslovni ciklus pa kada gospodarstvo brzo raste, industrija radi dobro i obratno.[19] S obzirom na trenutnu gospodarsku situaciju uzrokovanu pandemijom koronavirusa, za pretpostaviti je da će doći do smanjenja potrošnje, a time i prodaje u automobilskoj industriji što će imati direktan utjecaj na poslovanje tvrtke AD Plastik d.d. U svrhu dodatne analize banka može

[19] https://hr.mfginvest.com/cyclical-industry [08.07.2020.]

zatražiti poslovni plan za buduće poslovanje za period važenja kredita te ovisno o projekciji zatražiti klijenta dodatni instrument osiguranja u vidu hipoteke na nekretninama ili pokretninama.

Tvrtka Koka d.d. u 2019. godini je ostvarila rast prihoda za 24.936.013 kuna u odnosu na 2018. godinu te rast neto dobiti za 14.245.268 što ukazuje na tendenciju rasta i dobre poslovne odluke menadžmenta. Bilanca društva je ročno usklađena te je vidljivo ravnomjerno ulaganje u imovinu, odnosno raspoređeno financiranje sredstvima iz vlastitih izvora i tuđih izvora. Potrebno je dodatno poboljšati politike tvrtke kojima će se regulirati brža naplata potraživanja. Iz financijskih podataka dobivenih provedenom analizom financijskih pokazatelja može se zaključiti da društvo ima prostora za dodatno zaduživanje, zadovoljavajuću kreditnu sposobnost i otplatni potencijal.

Tvrtka Koka d.d. obavlja defenzivnu djelatnost, a poznato je da defenzivne industrije, koje uključuju osnovne životne namirnice, imaju dobar rezultat tijekom recesije jer potrošači i kompanije ograničavaju svoju potrošnju na samo najnužnije proizvode i usluge. Situacija s pandemijom koronavirusa ne bi trebala imati značajnijeg utjecaja na poslovanje tvrtke.

5. ZAKLJUČAK

Zadatak završnog rada je bio usporediti kreditnu sposobnost kotirajućih tvrtki na Zagrebačkoj burzi iz dvije različite djelatnosti, cikličke i defenzivne. Životni ciklus tvrtke tj. faza u kojoj se tvrtka nalazi određuje izvor financiranja, koji će tvrtka koristiti. Velika poduzeća mogu se financirati emisijom dionica i obveznica, dok mala i srednja poduzeća uglavnom koriste bankarske kredite kao izvor financiranja. Dakle, bankarski kredit se javlja kao najvažniji tuđi izvor financiranja, a kreditni rizik kao najvažniji rizik banke. Kreditni rizik je ključan čimbenik koji utječe na odluku o odobrenju kredita. Banka nastoji minimizirati taj rizik prilikom odluke o plasmanu te napraviti što precizniju procjenu i detaljnu analizu poslovanja tvrtke te tako izbjeći rizik neplaćanja kredita u budućnosti. Najvažniji korak je procjena kreditne sposobnosti klijenta.

U radu je analiziran proces donošenja odluke o kreditnoj sposobnosti za odabrane tvrtke. Financijski izvještaji kotirajućih tvrtki Zagrebačke burze – AD Plastik d.d. i Koka d.d. koristili su se kao temelj za obradu i analizu podataka. Analizirali su se financijski pokazatelji tvrtke za dvije uzastopne godine. Dobivena analiza upućuje na zaključak da financijski pokazatelji daju bankama dobar uvid u stanje i poslovanje tvrtki te su temelj za odluku o kreditnoj sposobnosti, ali treba uzeti u obzir i druge nefinancijske čimbenike. Na pokazanom primjeru može se zaključiti da banke trebaju sagledati širu sliku poslovanja tvrtki, uzeti u obzir sve relevantne činjenice, nefinancijske podatke i saznanja o poslovanju. Djelatnost tvrtke također ima utjecaj na odluku o kreditnoj sposobnosti. Naime, ciklička djelatnost tvrtki ovisi o gospodarskoj situaciji, dok na defenzivnu djelatnost gospodarske prilike ne bi trebale imati većeg utjecaja pa time ni ugroziti odluku o kreditnoj sposobnosti i odobrenju kredita banke.

LITERATURA

1. AD Plastik d.d., [2019] Godišnje konsolidirano izvješće Uprave za 2019. godinu, [internet], raspoloživo na Zagrebačka burza: https://zse.hr/UserDocsImages/financ/ADPL-fin2019-1Y-REV-K-HR.pdf [04.09.2020.]
2. AD Plastik d.d., profil kompanije, [internet], raspoloživo na https://www.adplastik.hr/o-nama [31.08.2020]
3. Andrijanić, I., Gregurek, M., Merkaš, Z. (2016): Upravljanje poslovnim rizicima, Libertas i Plejada d.o.o., Zagreb.
4. Ercegovac, R. (2016): Teorija i praksa bankovnog menadžmenta, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, Split.
5. FINA, (2018) Registar godišnjih financijskih izvještaja, Analiza financijskih rezultata poslovanja poduzetnika RH u 2018. godini.
6. Financijski riječnik, (2020), Ciklička industrija definicija i primjer, [internet], raspoloživo na: https://hr.mfginvest.com/cyclical-industry [08.07.2020.]
7. Golem, S. (2019): Metodologija poslovnog istraživanja, Predavanja za kolegij, Ekonomski fakultet Split.
8. Gregurek, M., Vidaković, N. (2020): Bankarsko poslovanje, Effectus, Zagreb.
9. HNB, Bilten o bankama, (2019), br. 32, [Internet] raspoloživo na: https://www.hnb.hr/documents/20182/2868711/hbilten-o-bankama-32.pdf/ [07.09.2020]
10. Hrvatska udruga banaka, (2020), Covid 19, Aktulne infprmacije, savjeti i uloga banaka, [internet], raspoloživo na: https://www.hub.hr/hr/covid-19-aktualne-informacije-savjeti-i-uloga-banaka [08.07.2020.]
11. https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/ssmexplained/html/npl.hr.html
12. Hudgins, S. C., Rose, P. S. (2015): Upravljanje bankama i financijske usluge, VIII izdanje, Mate d.o.o., Zagreb.
13. Jakovčević, D. (2000): Upravljanje kreditnim rizikom u suvremenom bankarstvu, TEB, Zagreb.
14. Koka d.d., [2019] Godišnje izvješće Uprave za 2019. godinu, [internet], raspoloživo na: Zagrebačka burza https://zse.hr/userdocsimages/financ/KOKA-fin2019-1Y-REV-N-HR.pdf [06.09.2020.]

15. Koka d.d., profil kompanije,[Internet], raspoloživo na http://www.vindija.hr/O-nama/Tvrtke-clanice/Koka.html?Y2lcNjY%3d [18.07.2020.]
16. Kružić, D., Bulog, I., (2016.): Obiteljsko poduzetništvo, Mostar.
17. Leko, V., Stojanović, A. (2018.): Financijske institucije i tržišta, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Zagreb.
18. Narodne novine, (2015), Zakon o računovodstvu, (br.78/15, 134/15, 120/16, 116/18, 42/20, 47/20.), Narodne Novine d.d., [internet] raspoloživo na: https://www.zakon.hr/z/118/Zakon-o-racunovovodstvu, [06.07.2020.]
19. OTP Banka d.d., službena internetska stranica (internet) raspoloživo na www.otpbanka.hr /sites/default/files/dokumenti/ostaldokumentacija/potrebna_dokumentacija_za_plasman_vt.pdf
20. Petković, I., (2016): Procjena kreditne sposobnosti korporativnih klijenata u Societe generale Splitskoj banci d.d., Diplomski rad, Ekonomski Fakultet Split
21. Ploh, M., (2017): Ograničenja i mogućnosti financiranja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj, Financije i pravo, (5)2, str. 79-106.
22. Sprčić Miloš, D., (2016), Financiranje tvrtke - je li bolje uzeti kredit ili emitirati obveznice, Lider. Media, [internet] raspoloživo na: https://lider.media/aktualno/financiranje-tvrtke-je-li-bolje-uzeti-kredit-ili-emitirati-obveznice-123110 [31.08. 2020.]
23. Sprčić Miloš, D., (2013): Upravljanje rizicima, Sinergija - nakladništvo d.o.o., Zagreb.
24. Šarlija, N. (2008): Kreditna analiza, Predavanja za kolegij, Ekonomski fakultet Osijek
25. Šverko, I., (2019), Kreditni rizik – je li danas aktualniji nego prije?, [internet], raspoloživo na https://arhivanalitika.hr/blog/kreditni-rizik/ [07.09.2020.]
26. Vidučić, Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M. (2018): Financijski menadžment, X izdanje, RRIF – plus d.o.o, Zagreb.
27. Zagrebačka burza, česta pitanja, [internet], raspoloživo na https://zse.hr/default.aspx?id=47121 [05.09.2020]
28. Zelenika, R. (2000): Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela, Ekonomski fakultet u Rijeci, Rijeka.

POPIS TABLICA

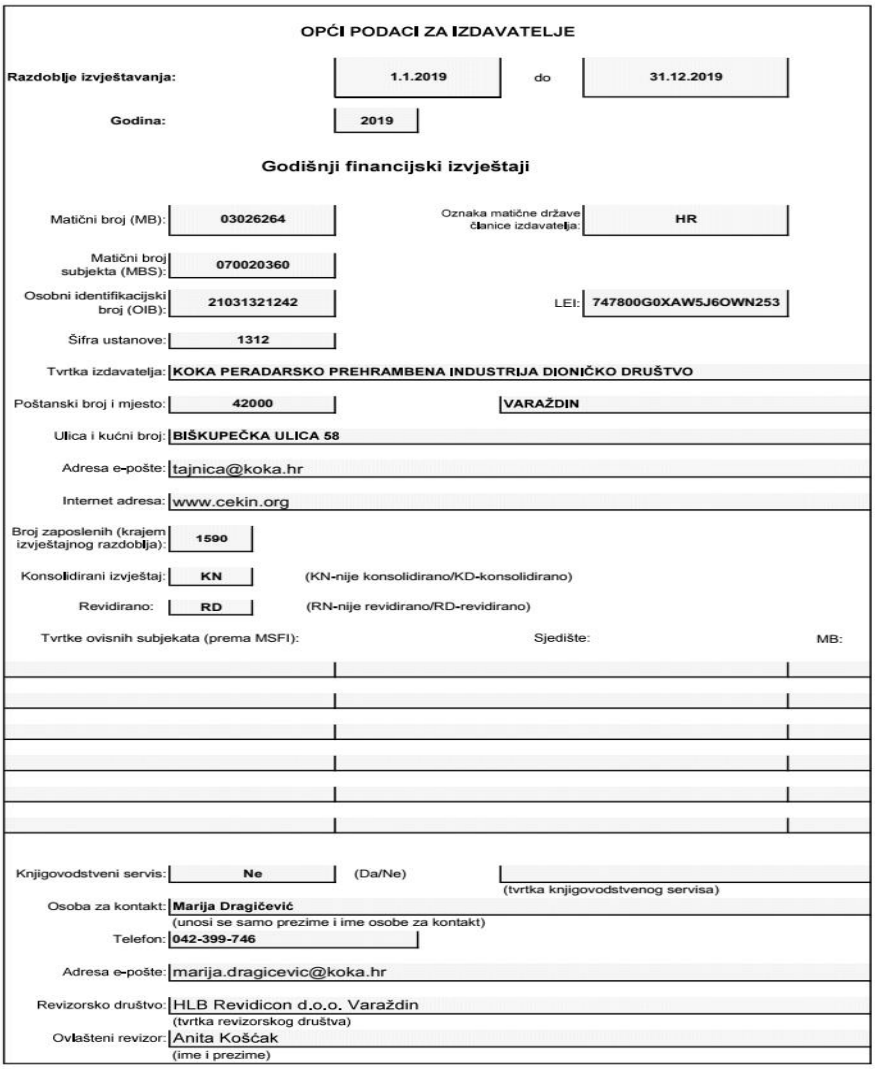
Tablica 1. Kriteriji razvrstavanja poduzetnika prema veličini u Republici Hrvatskoj 9
Tablica 2. Rezultati poslovanja poduzetnika Hrvatske u 2018. godini prema veličini poduzetnika 9
Tablica 3. Dani krediti banaka nefinancijskim društvima po sektorima u RH, na kraju razdoblja, u milijunima kn 16
Tablica 5. Udio loših kredita u ukupnim plasmanima banaka po djelatnostima u Hrvatskoj 29
Tablica 6. Financijski pokazatelji 32
Tablica 7. Financijski pokazatelji za AD Plastik d.d. 36
Tablica 8. Finacijski pokazatelji za Koka d.d. 40

POPIS SLIKA

Slika 1. Izabrani pokazatelji poslovanja poduzetnika Hrvatske prema veličini poduzetnika u 2018. godini 10
Slika 2. Vrste kredita 15
Slika 3. Dani krediti banaka nefinancijskim društvima po sektorima u RH, na kraju razdoblja, u milijunima kn 17

PRILOZI

Prilog 1: Bilanca, račun dobiti i gubitka i izvještaj o novčanom tijeku za Koka d.d.

OPĆI PODACI ZA IZDAVATELJE

Razdoblje izvještavanja:	1.1.2019	do	31.12.2019
Godina:	2019		

Godišnji financijski izvještaji

Matični broj (MB):	03026264	Oznaka matične države članice izdavatelja:	HR
Matični broj subjekta (MBS):	070020360		
Osobni identifikacijski broj (OIB):	21031321242	LEI:	747800G0XAW5J6OWN253
Šifra ustanove:	1312		

Tvrtka izdavatelja:	KOKA PERADARSKO PREHRAMBENA INDUSTRIJA DIONIČKO DRUŠTVO
Poštanski broj i mjesto:	42000 VARAŽDIN
Ulica i kućni broj:	BIŠKUPEČKA ULICA 58
Adresa e-pošte:	tajnica@koka.hr
Internet adresa:	www.cekin.org
Broj zaposlenih (krajem izvještajnog razdoblja):	1590
Konsolidirani izvještaj:	KN (KN-nije konsolidirano/KD-konsolidirano)
Revidirano:	RD (RN-nije revidirano/RD-revidirano)

Tvrtke ovisnih subjekata (prema MSFI):	Sjedište:	MB:

Knjigovodstveni servis:	Ne	(Da/Ne)	(tvrtka knjigovodstvenog servisa)
Osoba za kontakt:	Marija Dragičević	(unosi se samo prezime i ime osobe za kontakt)	
Telefon:	042-399-746		
Adresa e-pošte:	marija.dragicevic@koka.hr		
Revizorsko društvo:	HLB Revidicon d.o.o. Varaždin	(tvrtka revizorskog društva)	
Ovlašteni revizor:	Anita Košćak	(ime i prezime)	

Izvor: Godišnje izvješće Uprave za 2019. godinu, [internet], raspoloživo na: Zagrebačka burza https://zse.hr/userdocsimages/financ/KOKA-fin2019-1Y-REV-N-HR.pdf [06.09.2020.]

BILANCA
stanje na dan 31.12.2019

u kunama

Obveznik:21031321242; KOKA PERADARSKO PREHRAMBENA INDUSTRIJA DIONIČKO DRUŠTVO

Naziv pozicije	AOP oznaka	Zadnji dan prethodne poslovne godine	Na izvještajni datum tekućeg razdoblja
1	2	3	4
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	001	0	0
B) DUGOTRAJNA IMOVINA (AOP 003+010+020+031+036)	002	375.624.348	385.572.058
I. NEMATERIJALNA IMOVINA (AOP 004 do 009)	003	0	316.521
1. Izdaci za razvoj	004	0	0
2. Koncesije, patenti, licencije, robne i uslužne marke, softver i ostala prava	005	0	316.521
3. Goodwill	006	0	0
4. Predujmovi za nabavu nematerijalne imovine	007	0	0
5. Nematerijalna imovina u pripremi	008	0	0
6. Ostala nematerijalna imovina	009	0	0
II. MATERIJALNA IMOVINA (AOP 011 do 019)	010	328.149.401	311.344.224
1. Zemljište	011	146.417.936	147.939.135
2. Građevinski objekti	012	106.088.575	97.517.587
3. Postrojenja i oprema	013	46.611.980	39.549.861
4. Alati, pogonski inventar i transportna imovina	014	5.170.825	4.188.627
5. Biološka imovina	015	9.438.202	11.534.647
6. Predujmovi za materijalnu imovinu	016	830.218	1.668.621
7. Materijalna imovina u pripremi	017	13.576.464	8.930.545
8. Ostala materijalna imovina	018	15.201	15.201
9. Ulaganje u nekretnine	019	0	0
III. DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA (AOP 021 do 030)	020	45.138.006	71.710.669
1. Ulaganja u udjele (dionice) poduzetnika unutar grupe	021	19.663	19.663
2. Ulaganja u ostale vrijednosne papire poduzetnika unutar grupe	022	0	0
3. Dani zajmovi, depoziti i slično poduzetnicima unutar grupe	023	45.000.000	71.538.200
4. Ulaganja u udjele (dionice) društava povezanih sudjelujućim interesom	024	0	0
5. Ulaganja u ostale vrijednosne papire društava povezanih sudjelujućim interesom	025	0	0
6. Dani zajmovi, depoziti i slično društvima povezanim sudjelujućim interesom	026	0	0
7. Ulaganja u vrijednosne papire	027	0	0
8. Dani zajmovi, depoziti i slično	028	118.343	152.806
9. Ostala ulaganja koja se obračunavaju metodom udjela	029	0	0
10. Ostala dugotrajna financijska imovina	030	0	0
IV. POTRAŽIVANJA (AOP 032 do 035)	031	2.336.941	2.200.644
1. Potraživanja od poduzetnika unutar grupe	032	0	0
2. Potraživanja od društava povezanih sudjelujućim interesom	033	0	0
3. Potraživanja od kupaca	034	0	0
4. Ostala potraživanja	035	2.336.941	2.200.644
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	036	0	0
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA (AOP 038+046+053+063)	037	692.086.365	680.533.508
I. ZALIHE (AOP 039 do 045)	038	156.500.192	169.065.508
1. Sirovine i materijal	039	108.857.020	112.336.964
2. Proizvodnja u tijeku	040	29.956.067	29.517.019
3. Gotovi proizvodi	041	17.687.105	27.196.713
4. Trgovačka roba	042	0	14.812
5. Predujmovi za zalihe	043	0	0
6. Dugotrajna imovina namijenjena prodaji	044	0	0
7. Biološka imovina	045	0	0
II. POTRAŽIVANJA (AOP 047 do 052)	046	433.148.532	453.908.569
1. Potraživanja od poduzetnika unutar grupe	047	409.895.242	429.502.297
2. Potraživanja od društava povezanih sudjelujućim interesom	048	0	0
3. Potraživanja od kupaca	049	19.962.678	19.573.956
4. Potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika	050	289.820	6.154
5. Potraživanja od države i drugih institucija	051	3.000.792	4.826.162
6. Ostala potraživanja	052	0	0
III. KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA (AOP 054 do 062)	053	87.362.803	25.018.872
1. Ulaganja u udjele (dionice) poduzetnika unutar grupe	054	0	0
2. Ulaganja u ostale vrijednosne papire poduzetnika unutar grupe	055	0	0
3. Dani zajmovi, depoziti i slično poduzetnicima unutar grupe	056	46.325.000	10.000.000
4. Ulaganja u udjele (dionice) društava povezanih sudjelujućim interesom	057	0	0
5. Ulaganja u ostale vrijednosne papire društava povezanih sudjelujućim interesom	058	0	0
6. Dani zajmovi, depoziti i slično društvima povezanim sudjelujućim interesom	059	0	0
7. Ulaganja u vrijednosne papire	060	0	0
8. Dani zajmovi, depoziti i slično	061	41.037.803	15.018.872
9. Ostala financijska imovina	062	0	0
IV. NOVAC U BANCI I BLAGAJNI	063	15.074.838	32.540.559
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI	064	1.768.876	1.975.489
E) UKUPNO AKTIVA (AOP 001+002+037+064)	065	1.069.479.589	1.068.081.055
F) IZVANBILANČNI ZAPISI	066	0	0

Izvor: Godišnje izvješće Uprave za 2019. godinu, [internet], raspoloživo na: Zagrebačka burza https://zse.hr/userdocsimages/financ/KOKA-fin2019-1Y-REV-N-HR.pdf [06.09.2020.]

PASIVA			
A) KAPITAL I REZERVE (AOP 068 do 070+076+077+081+084+087)	067	579.163.717	599.402.316
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	068	180.644.000	180.644.000
II. KAPITALNE REZERVE	069	0	0
III. REZERVE IZ DOBITI (AOP 071+072-073+074+075)	070	81.242.224	81.194.521
1. Zakonske rezerve	071	9.032.200	9.032.200
2. Rezerve za vlastite dionice	072	0	0
3. Vlastite dionice i udjeli (odbitna stavka)	073	0	0
4. Statutarne rezerve	074	0	0
5. Ostale rezerve	075	72.210.024	72.162.321
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE	076	1.890.118	1.170.475
V. REZERVE FER VRIJEDNOSTI (AOP 078 do 080)	077	0	0
1. Fer vrijednost financijske imovine raspoložive za prodaju	078	0	0
2. Učinkoviti dio zaštite novčanih tokova	079	0	0
3. Učinkoviti dio zaštite neto ulaganja u inozemstvu	080	0	0
VI. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK (AOP 082-083)	081	308.626.698	315.387.375
1. Zadržana dobit	082	308.626.698	315.387.375
2. Preneseni gubitak	083	0	0
VII. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE (AOP 085-086)	084	6.760.677	21.005.945
1. Dobit poslovne godine	085	6.760.677	21.005.945
2. Gubitak poslovne godine	086	0	0
VIII. MANJINSKI (NEKONTROLIRAJUĆI) INTERES	087	0	0
B) REZERVIRANJA (AOP 089 do 094)	088	0	0
1. Rezerviranja za mirovine, otpremnine i slične obveze	089	0	0
2. Rezerviranja za porezne obveze	090	0	0
3. Rezerviranja za započete sudske sporove	091	0	0
4. Rezerviranja za troškove obnavljanja prirodnih bogatstava	092	0	0
5. Rezerviranja za troškove u jamstvenim rokovima	093	0	0
6. Druga rezerviranja	094	0	0
C) DUGOROČNE OBVEZE (AOP 096 do 106)	095	80.085.708	46.464.838
1. Obveze prema poduzetnicima unutar grupe	096	0	0
2. Obveze za zajmove, depozite i slično poduzetnika unutar grupe	097	0	0
3. Obveze prema društvima povezanim sudjelujućim interesom	098	0	0
4. Obveze za zajmove, depozite i slično društava povezanih sudjelujućim interesom	099	0	0
5. Obveze za zajmove, depozite i slično	100	0	0
6. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	101	78.622.629	45.090.351
7. Obveze za predujmove	102	0	0
8. Obveze prema dobavljačima	103	0	0
9. Obveze po vrijednosnim papirima	104	0	0
10. Ostale dugoročne obveze	105	1.463.079	1.374.487
11. Odgođena porezna obveza	106	0	0
D) KRATKOROČNE OBVEZE (AOP 108 do 121)	107	410.230.164	422.213.901
1. Obveze prema poduzetnicima unutar grupe	108	2.871.574	5.641.416
2. Obveze za zajmove, depozite i slično poduzetnika unutar grupe	109	0	0
3. Obveze prema društvima povezanim sudjelujućim interesom	110	0	0
4. Obveze za zajmove, depozite i slično društava povezanih sudjelujućim interesom	111	0	0
5. Obveze za zajmove, depozite i slično	112	0	0
6. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	113	166.809.019	178.696.623
7. Obveze za predujmove	114	0	0
8. Obveze prema dobavljačima	115	168.435.123	164.106.189
9. Obveze po vrijednosnim papirima	116	0	0
10. Obveze prema zaposlenicima	117	8.200.410	8.349.271
11. Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	118	7.124.484	8.193.746
12. Obveze s osnove udjela u rezultatu	119	52.591.437	52.591.437
13. Obveze po osnovi dugotrajne imovine namijenjene prodaji	120	0	0
14. Ostale kratkoročne obveze	121	4.198.117	4.635.219
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA	122	0	0
F) UKUPNO – PASIVA (AOP 067+088+095+107+122)	123	1.069.479.589	1.068.081.055
G) IZVANBILANČNI ZAPISI	124	0	0

Izvor: Godišnje izvješće Uprave za 2019. godinu, [internet], raspoloživo na: Zagrebačka burza https://zse.hr/userdocsimages/financ/KOKA-fin2019-1Y-REV-N-HR.pdf [06.09.2020.]

RAČUN DOBITI I GUBITKA
u razdoblju 01.01.2019 do 31.12.2019

u kunama

Obveznik: 21031321242; KOKA PERADARSKO PREHRAMBENA INDUSTRIJA DIONIČKO DRUŠTVO			
Naziv pozicije	AOP oznaka	Isto razdoblje prethodne godine	Tekuće razdoblje
1	2	3	4
I. POSLOVNI PRIHODI (AOP 126 do 130)	125	1.288.359.099	1.313.295.112
1. Prihodi od prodaje s poduzetnicima unutar grupe	126	1.075.663.782	1.106.505.640
2. Prihodi od prodaje (izvan grupe)	127	206.599.563	196.121.418
3. Prihodi na temelju upotrebe vlastitih proizvoda, robe i usluga	128	0	0
4. Ostali poslovni prihodi s poduzetnicima unutar grupe	129	361.079	3.251.762
5. Ostali poslovni prihodi (izvan grupe)	130	5.734.675	7.416.292
II. POSLOVNI RASHODI (AOP 132+133+137+141+142+143+146+153)	131	1.273.871.795	1.278.975.842
1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	132	17.983.851	-9.020.718
2. Materijalni troškovi (AOP 134 do 136)	133	979.788.956	974.668.933
a) Troškovi sirovina i materijala	134	813.929.490	794.318.772
b) Troškovi prodane robe	135	14.722.386	21.564.386
c) Ostali vanjski troškovi	136	151.137.080	158.785.775
3. Troškovi osoblja (AOP 138 do 140)	137	129.770.898	131.534.219
a) Neto plaće i nadnice	138	84.840.141	85.674.923
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	139	27.551.524	28.669.344
c) Doprinosi na plaće	140	17.379.233	17.189.952
4. Amortizacija	141	31.313.210	53.553.683
5. Ostali troškovi	142	24.337.457	27.396.640
6. Vrijednosna usklađenja (AOP 144+145)	143	331.707	3.887.983
a) dugotrajne imovine osim financijske imovine	144	0	0
b) kratkotrajne imovine osim financijske imovine	145	331.707	3.887.983
7. Rezerviranja (AOP 147 do 152)	146	0	0
a) Rezerviranja za mirovine, otpremnine i slične obveze	147	0	0
b) Rezerviranja za porezne obveze	148	0	0
c) Rezerviranja za započete sudske sporove	149	0	0
d) Rezerviranja za troškove obnavljanja prirodnih bogatstava	150	0	0
e) Rezerviranja za troškove u jamstvenim rokovima	151	0	0
f) Druga rezerviranja	152	0	0
8. Ostali poslovni rashodi	153	90.345.716	96.955.102
III. FINANCIJSKI PRIHODI (AOP 155 do 164)	154	7.093.581	4.009.132
1. Prihodi od ulaganja u udjele (dionice) poduzetnika unutar grupe	155	0	0
2. Prihodi od ulaganja u udjele (dionice) društava povezanih sudjelujućim interesima	156	0	0
3. Prihodi od ostalih dugotrajnih financijskih ulaganja i zajmova poduzetnicima unutar grupe	157	3.869.219	2.993.267
4. Ostali prihodi s osnove kamata iz odnosa s poduzetnicima unutar grupe	158	0	0
5. Tečajne razlike i ostali financijski prihodi iz odnosa s poduzetnicima unutar grupe	159	119.985	79.821
6. Prihodi od ostalih dugotrajnih financijskih ulaganja i zajmova	160	0	0
7. Ostali prihodi s osnove kamata	161	81.136	104.180
8. Tečajne razlike i ostali financijski prihodi	162	3.023.241	831.864
9. Nerealizirani dobici (prihodi) od financijske imovine	163	0	0
10. Ostali financijski prihodi	164	0	0
IV. FINANCIJSKI RASHODI (AOP 166 do 172)	165	12.953.848	11.218.868
1. Rashodi s osnove kamata i slični rashodi s poduzetnicima unutar grupe	166	0	0
2. Tečajne razlike i drugi rashodi s poduzetnicima unutar grupe	167	461.598	62.278
3. Rashodi s osnove kamata i slični rashodi	168	10.670.591	9.939.840
4. Tečajne razlike i drugi rashodi	169	1.821.659	1.216.750
5. Nerealizirani gubici (rashodi) od financijske imovine	170	0	0
6. Vrijednosna usklađenja financijske imovine (neto)	171	0	0
7. Ostali financijski rashodi	172	0	0
V. UDIO U DOBITI OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM INTERESOM	173	0	0
VI. UDIO U DOBITI OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA	174	0	0

VII. UDIO U GUBITKU OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM INTERESOM	175	0	0
VIII. UDIO U GUBITKU OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA	176	0	0
IX. UKUPNI PRIHODI (AOP 125+154+173 + 174)	177	1.295.452.680	1.317.304.244
X. UKUPNI RASHODI (AOP 131+165+175 + 176)	178	1.286.825.643	1.290.194.710
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA (AOP 177-178)	179	8.627.037	27.109.534
1. Dobit prije oporezivanja (AOP 177-178)	180	8.627.037	27.109.534
2. Gubitak prije oporezivanja (AOP 178-177)	181	0	0
XII. POREZ NA DOBIT	182	1.866.360	6.103.589
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA (AOP 179-182)	183	6.760.677	21.005.945
1. Dobit razdoblja (AOP 179-182)	184	6.760.677	21.005.945
2. Gubitak razdoblja (AOP 182-179)	185	0	0
PREKINUTO POSLOVANJE (popunjava poduzetnik obveznika MSFI-a samo ako ima prekinuto poslovanje)			
XIV. DOBIT ILI GUBITAK PREKINUTOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA (AOP 187-188)	186	0	0
1. Dobit prekinutog poslovanja prije oporezivanja	187	0	0
2. Gubitak prekinutog poslovanja prije oporezivanja	188	0	0
XV. POREZ NA DOBIT PREKINUTOG POSLOVANJA	189	0	0
1. Dobit prekinutog poslovanja za razdoblje (AOP 186-189)	190	0	0
2. Gubitak prekinutog poslovanja za razdoblje (AOP 189-186)	191	0	0
UKUPNO POSLOVANJE (popunjava samo poduzetnik obveznik MSFI-a koji ima prekinuto poslovanje)			
XVI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA (AOP 179+186)	192	0	0
1. Dobit prije oporezivanja (AOP 192)	193	0	0
2. Gubitak prije oporezivanja (AOP 192)	194	0	0
XVII. POREZ NA DOBIT (AOP 182+189)	195	0	0
XVIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA (AOP 192-195)	196	0	0
1. Dobit razdoblja (AOP 192-195)	197	0	0
2. Gubitak razdoblja (AOP 195-192)	198	0	0
DODATAK RDG-u (popunjava poduzetnik koji sastavlja konsolidirani godišnji financijski izvještaj)			
XIX. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA (AOP 200+201)	199	0	0
1. Pripisana imateljima kapitala matice	200	0	0
2. Pripisana manjinskom (nekontrolirajućem) interesu	201	0	0
IZVJEŠTAJ O OSTALOJ SVEOBUHVATNOJ DOBITI (popunjava poduzetnik obveznik primjene MSFI-a)			
I. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	202	6.760.677	21.005.945
II. OSTALA SVEOBUHVATNA DOBIT/GUBITAK PRIJE POREZA (AOP 204 do 211)	203	0	0
1. Tečajne razlike iz preračuna inozemnog poslovanja	204	0	0
2. Promjene revalorizacijskih rezervi dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine	205	0	0
3. Dobit ili gubitak s osnove naknadnog vrednovanja financijske imovine raspoložive za prodaju	206	0	0
4. Dobit ili gubitak s osnove učinkovite zaštite novčanih tokova	207	0	0
5. Dobit ili gubitak s osnove učinkovite zaštite neto ulaganja u inozemstvu	208	0	0
6. Udio u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti/gubitku društava povezanih sudjelujućim interesom	209	0	0
7. Aktuarski dobici/gubici po planovima definiranih primanja	210	0	0
8. Ostale nevlasničke promjene kapitala	211	0	0
III. POREZ NA OSTALU SVEOBUHVATNU DOBIT RAZDOBLJA	212	0	0
IV. NETO OSTALA SVEOBUHVATNA DOBIT ILI GUBITAK (AOP 203-212)	213	0	0
V. SVEOBUHVATNA DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA (AOP 202+213)	214	6.760.677	21.005.945
DODATAK Izvještaju o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti (popunjava poduzetnik koji sastavlja konsolidirani izvještaj)			
VI. SVEOBUHVATNA DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA (AOP 216+217)	215	0	0
1. Pripisana imateljima kapitala matice	216	0	0
2. Pripisana manjinskom (nekontrolirajućem) interesu	217	0	0

Izvor: Godišnje izvješće Uprave za 2019. godinu, [internet], raspoloživo na: Zagrebačka burza https://zse.hr/userdocsimages/financ/KOKA-fin2019-1Y-REV-N-HR.pdf [06.09.2020.]

IZVJESTAJ O NOVCANOM TIJEKU - Indirektna metoda
u razdoblju 01.01.2019. do 31.12.2019.

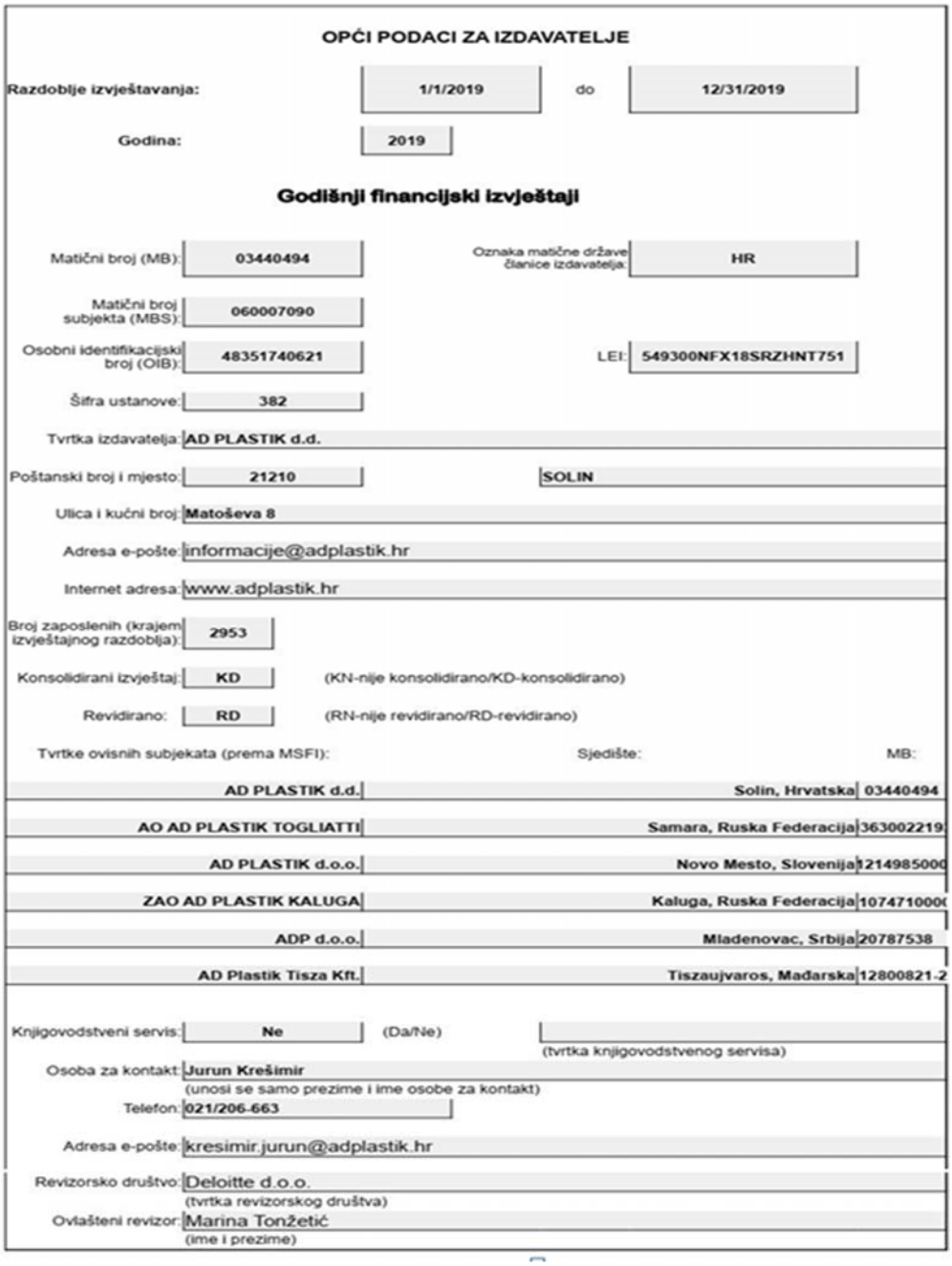
u kunama

Obveznik: 21031321242; KOKA PERADARSKO PREHRAMBENA INDUSTRIJA DIONIČKO DRUŠTVO

Naziv pozicije	AOP oznaka	Isto razdoblje prethodne godine	Tekuće razdoblje
1	2	3	4
Novčani tokovi od poslovnih aktivnosti			
1. Dobit prije oporezivanja	001	8.627.037	27.109.534
2. Usklađenja (AOP 003 do 010):	002	27.530.931	54.620.345
a) Amortizacija	003	31.313.210	53.553.683
b) Dobici i gubici od prodaje i vrijednosna usklađenja dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine	004	-156.042	-7.210
c) Dobici i gubici od prodaje i nerealizirani dobici i gubici i vrijednosno usklađenje financijske imovine	005	0	0
d) Prihodi od kamata i dividendi	006	0	0
e) Rashodi od kamata	007	0	0
f) Rezerviranja	008	0	0
g) Tečajne razlike (nerealizirane)	009	-2.132.606	316.045
h) Ostala usklađenja za nenovčane transakcije i nerealizirane dobitke i gubitke	010	-1.493.631	757.827
I. Povećanje ili smanjenje novčanih tokova prije promjena u radnom kapitalu (AOP 001+002)	011	36.157.968	81.729.879
3. Promjene u radnom kapitalu (AOP 013 do 016)	012	47.884.431	-30.435.788
a) Povećanje ili smanjenje kratkoročnih obveza	013	-3.343.135	5.987.012
b) Povećanje ili smanjenje kratkotrajnih potraživanja	014	46.326.017	-20.760.037
c) Povećanje ili smanjenje zaliha	015	8.851.904	-12.565.316
d) Ostala povećanja ili smanjenja radnog kapitala	016	-3.950.355	-3.097.447
II. Novac iz poslovanja (AOP 011+012)	017	84.042.399	51.294.091
4. Novčani izdaci za kamate	018	-10.670.591	-9.939.840
5. Plaćeni porez na dobit	019	-2.965.509	-2.309.864
A) NETO NOVČANI TOKOVI OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI (AOP 017 do 019)	020	70.406.299	39.044.387
Novčani tokovi od investicijskih aktivnosti			
1. Novčani primici od prodaje dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine	021	1.412.960	1.370.275
2. Novčani primici od prodaje financijskih instrumenata	022	0	0
3. Novčani primici od kamata	023	3.950.355	3.097.447
4. Novčani primici od dividendi	024	0	0
5. Novačani primici s osnove povrata danih zajmova i štednih uloga	025	96.356.273	88.068.849
6. Ostali novčani primici od investicijskih aktivnosti	026	92.873	136.297
III. Ukupno novčani primici od investicijskih aktivnosti (AOP 021 do 026)	027	101.812.461	92.672.868
1. Novčani izdaci za kupnju dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine	028	-30.169.029	-40.159.878
2. Novčani izdaci za stjecanje financijskih instrumenata	029	0	0
3. Novačani izdaci s osnove danih zajmova i štednih uloga za razdoblje	030	-72.726.439	-52.224.141
4. Stjecanje ovisnog društva, umanjeno za stečeni novac	031	0	0
5. Ostali novčani izdaci od investicijskih aktivnosti	032	0	0
IV. Ukupno novčani izdaci od investicijskih aktivnosti (AOP 028 do 032)	033	-102.895.468	-92.384.019
B) NETO NOVČANI TOKOVI OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI (AOP 027+033)	034	-1.083.007	288.849
Novčani tokovi od financijskih aktivnosti			
1. Novčani primici od povećanja temeljnog (upisanog) kapitala	035	0	0
2. Novčani primici od izdavanja vlasničkih i dužničkih financijskih instrumenata	036	0	0
3. Novčani primici od glavnice kredita, pozajmica i drugih posudbi	037	49.872.469	41.287.936
4. Ostali novčani primici od financijskih aktivnosti	038	0	0
V. Ukupno novčani primici od financijskih aktivnosti (AOP 035 do 038)	039	49.872.469	41.287.936
1. Novčani izdaci za otplatu glavnice kredita, pozajmica i drugih posudbi i dužničkih financijskih instrumenata	040	-108.785.138	-62.955.983
2. Novčani izdaci za isplatu dividendi	041	0	0
3. Novčani izdaci za financijski najam	042	-100.645	-104.254
4. Novčani izdaci za otkup vlastitih dionica i smanjenje temeljnog (upisanog) kapitala	043	0	0
5. Ostali novčani izdaci od financijskih aktivnosti	044	-60.368	-88.592
VI. Ukupno novčani izdaci od financijskih aktivnosti (AOP 040 do 044)	045	-108.946.151	-63.148.829
C) NETO NOVČANI TOKOVI OD FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI (AOP 039+045)	046	-59.073.682	-21.860.893
1. Nerealizirane tečajne razlike po novcu i novčanim ekvivalentima	047	0	0
D) NETO POVEĆANJE ILI SMANJENJE NOVČANIH TOKOVA (AOP 020+034+046+047)	048	10.249.610	17.472.343
E) NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA POČETKU RAZDOBLJA	049	6.339.115	16.588.725
F) NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA KRAJU RAZDOBLJA (AOP 048+049)	050	16.588.725	34.061.068

Izvor: Godišnje izvješće Uprave za 2019. godinu, [internet], raspoloživo na: Zagrebačka burza https://zse.hr/userdocsimages/financ/KOKA-fin2019-1Y-REV-N-HR.pdf [06.09.2020.]

Prilog 2: Bilanca, račun dobiti i gubitka i izvještaj o novčanom tijeku za AD Plastik d.d.

OPĆI PODACI ZA IZDAVATELJE

Razdoblje izvještavanja:	1/1/2019	do	12/31/2019
Godina:	2019		

Godišnji financijski izvještaji

Matični broj (MB):	03440494	Oznaka matične države članice izdavatelja:	HR
Matični broj subjekta (MBS):	060007090		
Osobni identifikacijski broj (OIB):	48351740621	LEI:	549300NFX18SRZHNT751
Šifra ustanove:	382		
Tvrtka izdavatelja:	AD PLASTIK d.d.		
Poštanski broj i mjesto:	21210		SOLIN
Ulica i kućni broj:	Matoševa 8		
Adresa e-pošte:	informacije@adplastik.hr		
Internet adresa:	www.adplastik.hr		
Broj zaposlenih (krajem izvještajnog razdoblja):	2953		
Konsolidirani izvještaj:	KD	(KN-nije konsolidirano/KD-konsolidirano)	
Revidirano:	RD	(RN-nije revidirano/RD-revidirano)	

Tvrtke ovisnih subjekata (prema MSFI):	Sjedište:	MB:
AD PLASTIK d.d.	Solin, Hrvatska	03440494
AO AD PLASTIK TOGLIATTI	Samara, Ruska Federacija	363002219
AD PLASTIK d.o.o.	Novo Mesto, Slovenija	1214985000
ZAO AD PLASTIK KALUGA	Kaluga, Ruska Federacija	1074710000
ADP d.o.o.	Mladenovac, Srbija	20787538
AD Plastik Tisza Kft.	Tiszaujvaros, Mađarska	12800821-2

Knjigovodstveni servis:	Ne	(Da/Ne)	(tvrtka knjigovodstvenog servisa)
Osoba za kontakt:	Jurun Krešimir	(unosi se samo prezime i ime osobe za kontakt)	
Telefon:	021/206-663		
Adresa e-pošte:	kresimir.jurun@adplastik.hr		
Revizorsko društvo:	Deloitte d.o.o.	(tvrtka revizorskog društva)	
Ovlašteni revizor:	Marina Tonžetić	(ime i prezime)	

Izvor: Godišnje konsolidirano izvješće Uprave za 2019. godinu, [internet], raspoloživo na Zagrebačka burza: https://zse.hr/UserDocsImages/financ/ADPL-fin2019-1Y-REV-K-HR.pdf [04.09.2020]

BILANCA
stanje na dan 31.12.2019

u kunama

Obveznik: AD PLASTIK d.d.

Naziv pozicije	AOP oznaka	Zadnji dan prethodne poslovne godine	Na izvještajni datum tekućeg razdoblja
1	2	3	4
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	001	0	0
B) DUGOTRAJNA IMOVINA (AOP 003+010+020+031+036)	002	1.001.600.997	1.088.231.119
I. NEMATERIJALNA IMOVINA (AOP 004 do 009)	003	136.221.414	131.575.348
1. Izdaci za razvoj	004	62.190.678	58.615.423
2. Koncesije, patenti, licencije, robne i uslužne marke, softver	005	3.435.190	3.004.910
3. Goodwill	006	25.431.844	26.543.047
4. Predujmovi za nabavu nematerijalne imovine	007	20.327	13.202
5. Nematerijalna imovina u pripremi	008	33.739.621	28.943.820
6. Ostala nematerijalna imovina	009	11.403.754	14.454.946
II. MATERIJALNA IMOVINA (AOP 011 do 019)	010	765.852.353	860.018.134
1. Zemljište	011	135.501.199	136.835.689
2. Građevinski objekti	012	259.306.240	281.608.783
3. Postrojenja i oprema	013	242.906.810	300.277.075
4. Alati, pogonski inventar i transportna imovina	014	22.650.631	44.647.902
5. Biološka imovina	015	0	0
6. Predujmovi za materijalnu imovinu	016	8.796.492	2.390.686
7. Materijalna imovina u pripremi	017	38.925.870	20.641.158
8. Ostala materijalna imovina	018	496.144	16.402.354
9. Ulaganje u nekretnine	019	57.268.967	57.214.487
III. DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA (AOP 021 do 030)	020	92.211.768	92.568.538
1. Ulaganja u udjele (dionice) poduzetnika unutar grupe	021	0	0
2. Ulaganja u ostale vrijednosne papire poduzetnika unutar grupe	022	0	0
3. Dani zajmovi, depoziti i slično poduzetnicima unutar grupe	023	0	0
4.Ulaganja u udjele (dionice) društava povezanih sudjelujućim	024	92.150.068	92.506.838
5. Ulaganja u ostale vrijednosne papire društava povezanih	025	0	0
6. Dani zajmovi, depoziti i slično društvima povezanim	026	0	0
7. Ulaganja u vrijednosne papire	027	61.700	61.700
8. Dani zajmovi, depoziti i slično	028	0	0
9. Ostala ulaganja koja se obračunavaju metodom udjela	029	0	0
10. Ostala dugotrajna financijska imovina	030	0	0
IV. POTRAŽIVANJA (AOP 032 do 035)	031	31.841	862
1. Potraživanja od poduzetnika unutar grupe	032	0	0
2. Potraživanja od društava povezanih sudjelujućim interesom	033	0	0
3. Potraživanja od kupaca	034	0	0
4. Ostala potraživanja	035	31.841	862
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	036	7.283.621	4.068.237
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA (AOP 038+046+053+063)	037	513.352.133	525.906.554
I. ZALIHE (AOP 039 do 045)	038	230.891.993	207.058.934
1. Sirovine i materijal	039	97.491.435	99.539.897
2. Proizvodnja u tijeku	040	15.597.255	16.477.793

3. Gotovi proizvodi	041	28.126.507	27.658.070
4. Trgovačka roba	042	49.171.696	38.434.416
5. Predujmovi za zalihe	043	40.505.100	24.948.758
6. Dugotrajna imovina namijenjena prodaji	044	0	0
7. Biološka imovina	045	0	0
. POTRAŽIVANJA (AOP 047 do 052)	046	246.053.589	291.464.147
1. Potraživanja od poduzetnika unutar grupe	047	0	0
2. Potraživanja od društava povezanih sudjelujućim interesom	048	4.729.936	4.367.971
3. Potraživanja od kupaca	049	214.633.350	265.879.117
4. Potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika	050	305.596	179.234
5. Potraživanja od države i drugih institucija	051	16.803.681	18.323.318
6. Ostala potraživanja	052	9.581.026	2.714.507
I. KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA (AOP 054 do 062)	053	68.429	311.960
1. Ulaganja u udjele (dionice) poduzetnika unutar grupe	054	0	0
2. Ulaganja u ostale vrijednosne papire poduzetnika unutar grupe	055	0	0
3. Dani zajmovi, depoziti i slično poduzetnicima unutar grupe	056	0	0
4. Ulaganja u udjele (dionice) društava povezanih	057	0	0
5. Ulaganja u ostale vrijednosne papire društava povezanih	058	0	0
6. Dani zajmovi, depoziti i slično društvima povezanim	059	0	0
7. Ulaganja u vrijednosne papire	060	0	0
8. Dani zajmovi, depoziti i slično	061	68.429	0
9. Ostala financijska imovina	062	0	311.960
V. NOVAC U BANCI I BLAGAJNI	063	36.338.122	27.071.513
) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI	064	51.825.206	70.365.624
) UKUPNO AKTIVA (AOP 001+002+037+064)	065	1.566.778.336	1.684.503.297
) IZVANBILANČNI ZAPISI	066	48.341.463	54.863.087
ASIVA			
) KAPITAL I REZERVE (AOP 068 do 070+076+077+081+084+087)	067	784.150.747	859.148.096
TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	068	419.958.400	419.958.400
KAPITALNE REZERVE	069	192.309.626	192.394.466
II. REZERVE IZ DOBITI (AOP 071+072-073+074+075)	070	-21.908.680	37.301.280
1. Zakonske rezerve	071	7.040.079	6.123.451
2. Rezerve za vlastite dionice	072	22.124.003	20.890.463
3. Vlastite dionice i udjeli (odbitna stavka)	073	-12.124.003	-11.795.123
4. Statutarne rezerve	074	125.369	125.369
5. Ostale rezerve	075	-39.074.128	21.957.120
V. REVALORIZACIJSKE REZERVE	076	-13.117.084	-6.019.702
. REZERVE FER VRIJEDNOSTI (AOP 078 do 080)	077	0	0
1. Fer vrijednost financijske imovine raspoložive za prodaju	078	0	0
2. Učinkoviti dio zaštite novčanih tokova	079	0	0
3. Učinkoviti dio zaštite neto ulaganja u inozemstvu	080	0	0
VI. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK (AOP 082-083)	081	117.588.420	112.874.255
1. Zadržana dobit	082	117.588.420	112.874.255
2. Preneseni gubitak	083	0	0
VII. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE (AOP 085-086)	084	89.319.984	102.639.397
1. Dobit poslovne godine	085	89.319.984	102.639.397
2. Gubitak poslovne godine	086	0	0
VIII. MANJINSKI (NEKONTROLIRAJUĆI) INTERES	087	81	0
) REZERVIRANJA (AOP 089 do 094)	088	19.292.315	19.633.202
1. Rezerviranja za mirovine, otpremnine i slične obveze	089	4.339.499	2.348.558

2. Rezerviranja za porezne obveze	090	0	0
3. Rezerviranja za započete sudske sporove	091	568.022	616.556
4. Rezerviranja za troškove obnavljanja prirodnih bogatstava	092	0	0
5. Rezerviranja za troškove u jamstvenim rokovima	093	0	0
6. Druga rezerviranja	094	14.384.794	16.668.088
C) DUGOROČNE OBVEZE (AOP 096 do 106)	095	277.670.238	245.990.663
1. Obveze prema poduzetnicima unutar grupe	096	0	0
2. Obveze za zajmove, depozite i slično poduzetnika unutar grupe	097	0	0
3. Obveze prema društvima povezanim sudjelujućim interesom	098	0	0
4. Obveze za zajmove, depozite i slično društava povezanih	099	0	0
5. Obveze za zajmove, depozite i slično	100	5.242.653	4.553.115
6. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	101	269.738.909	233.352.766
7. Obveze za predujmove	102	0	0
8. Obveze prema dobavljačima	103	2.356.731	0
9. Obveze po vrijednosnim papirima	104	0	0
10. Ostale dugoročne obveze	105	331.945	8.084.782
11. Odgođena porezna obveza	106	0	0
D) KRATKOROČNE OBVEZE (AOP 108 do 121)	107	477.267.974	552.909.502
1. Obveze prema poduzetnicima unutar grupe	108	0	0
2. Obveze za zajmove, depozite i slično poduzetnika unutar grupe	109	0	0
3. Obveze prema društvima povezanim sudjelujućim interesom	110	0	7.599
4. Obveze za zajmove, depozite i slično društava povezanih	111	0	0
5. Obveze za zajmove, depozite i slično	112	38.875.474	38.908.845
6. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	113	104.113.220	191.450.480
7. Obveze za predujmove	114	72.522.189	38.143.907
8. Obveze prema dobavljačima	115	228.783.700	238.728.379
9. Obveze po vrijednosnim papirima	116	0	0
10. Obveze prema zaposlenicima	117	12.677.888	14.777.989
11. Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	118	19.102.729	21.635.180
12. Obveze s osnove udjela u rezultatu	119	1.133.462	1.170.465
13. Obveze po osnovi dugotrajne imovine namijenjene prodaji	120	0	0
14. Ostale kratkoročne obveze	121	59.312	8.086.658
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA	122	8.397.062	6.821.834
F) UKUPNO – PASIVA (AOP 067+088+095+107+122)	123	1.566.778.336	1.684.503.297
G) IZVANBILANČNI ZAPISI	124	48.341.463	54.863.087

Izvor: Godišnje konsolidirano izvješće Uprave za 2019. godinu, [internet], raspoloživo na Zagrebačka burza: https://zse.hr/UserDocsImages/financ/ADPL-fin2019-1Y-REV-K-HR.pdf [04.09.2020.]

RAČUN DOBITI I GUBITKA
u razdoblju 1.1.2019 do 31.12.2019

u kunama

Obveznik: AD PLASTIK d.d.

Naziv pozicije	AOP oznaka	Isto razdoblje prethodne godine	Tekuće razdoblje
1	2	3	4
I. POSLOVNI PRIHODI (AOP 126 do 130)	125	1.321.254.191	1.541.647.212
1. Prihodi od prodaje s poduzetnicima unutar grupe	126	0	0
2. Prihodi od prodaje (izvan grupe)	127	1.298.446.522	1.509.216.946
3. Prihodi na temelju upotrebe vlastitih proizvoda, robe i usluga	128	1.122.775	3.315.354
4. Ostali poslovni prihodi s poduzetnicima unutar grupe	129	0	0
5. Ostali poslovni prihodi (izvan grupe)	130	21.684.894	29.114.912
II. POSLOVNI RASHODI (AOP 132+133+137+141+142+143+146+153)	131	1.250.386.660	1.454.582.537
1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	132	-4.222.125	466.557
2. Materijalni troškovi (AOP 134 do 136)	133	859.546.965	993.065.994
a) Troškovi sirovina i materijala	134	663.263.301	730.769.410
b) Troškovi prodane robe	135	103.432.468	170.892.108
c) Ostali vanjski troškovi	136	92.851.196	91.404.476
3. Troškovi osobija (AOP 138 do 140)	137	230.878.261	260.358.617
a) Neto plaće i nadnice	138	144.505.861	162.912.028
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	139	49.286.382	56.763.061
c) Doprinosi na plaće	140	37.086.018	40.683.528
4. Amortizacija	141	90.857.983	110.399.838
5. Ostali troškovi	142	56.805.155	72.501.004
6. Vrijednosna usklađenja (AOP 144+145)	143	0	0
a) dugotrajne imovine osim financijske imovine	144	0	0
b) kratkotrajne imovine osim financijske imovine	145	0	0
7. Rezerviranja (AOP 147 do 152)	146	5.008.562	1.971.753
a) Rezerviranja za mirovine, otpremnine i slične obveze	147	2.158.386	142.920
b) Rezerviranja za porezne obveze	148	0	0
c) Rezerviranja za započete sudske sporove	149	0	17.034
d) Rezerviranja za troškove obnavljanja prirodnih bogatstava	150	0	0
e) Rezerviranja za troškove u jamstvenim rokovima	151	0	0
f) Druga rezerviranja	152	2.850.176	1.811.799
8. Ostali poslovni rashodi	153	11.510.859	15.818.774
III. FINANCIJSKI PRIHODI (AOP 155 do 164)	154	19.905.328	27.742.094
1. Prihodi od ulaganja u udjele (dionice) poduzetnika unutar grupe	155	0	0
2. Prihodi od ulaganja u udjele (dionice) društava povezanih sudjelujućim interesima	156	0	0
3. Prihodi od ostalih dugotrajnih financijskih ulaganja i zajmova poduzetnicima unutar grupe	157	0	0
4. Ostali prihodi s osnove kamata iz odnosa s poduzetnicima unutar grupe	158	0	0
5. Tečajne razlike i ostali financijski prihodi iz odnosa s poduzetnicima unutar grupe	159	7.142.625	18.067.863
6. Prihodi od ostalih dugotrajnih financijskih ulaganja i zajmova	160	5.553	5.862
7. Ostali prihodi s osnove kamata	161	376.851	434.355
8. Tečajne razlike i ostali financijski prihodi	162	12.380.299	9.234.014
9. Nerealizirani dobici (prihodi) od financijske imovine	163	0	0
10. Ostali financijski prihodi	164	0	0
IV. FINANCIJSKI RASHODI (AOP 166 do 172)	165	53.829.156	41.834.330
1. Rashodi s osnove kamata i slični rashodi s poduzetnicima unutar grupe	166	0	0
2. Tečajne razlike i drugi rashodi s poduzetnicima unutar grupe	167	30.738.963	18.640.767
3. Rashodi s osnove kamata i slični rashodi	168	10.224.057	13.145.776
4. Tečajne razlike i drugi rashodi	169	12.866.136	10.047.787
5. Nerealizirani gubici (rashodi) od financijske imovine	170	0	0
6. Vrijednosna usklađenja financijske imovine (neto)	171	0	0
7. Ostali financijski rashodi	172	0	0
V. UDIO U DOBITI OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM INTERESOM	173	49.858.593	40.726.903
VI. UDIO U DOBITI OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA	174	0	0
VII. UDIO U GUBITKU OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM INTERESOM	175	0	0
VIII. UDIO U GUBITKU OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA	176	0	0
IX. UKUPNI PRIHODI (AOP 125+154+173 + 174)	177	1.391.018.112	1.610.116.209
X. UKUPNI RASHODI (AOP 131+165+175 + 176)	178	1.304.215.816	1.496.416.867
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA (AOP 177-178)	179	86.802.296	113.699.342
1. Dobit prije oporezivanja (AOP 177-178)	180	86.802.296	113.699.342
2. Gubitak prije oporezivanja (AOP 178-177)	181	0	0
XII. POREZ NA DOBIT	182	-2.517.804	11.059.945
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA (AOP 179-182)	183	89.320.100	102.639.397
1. Dobit razdoblja (AOP 179-182)	184	89.320.100	102.639.397

PREKINUTO POSLOVANJE (popunjava poduzetnik obveznika MSFI-a samo ako ima prekinuto poslovanje)			
XIV. DOBIT ILI GUBITAK PREKINUTOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA (AOP 187-188)	186	0	0
1. Dobit prekinutog poslovanja prije oporezivanja	187	0	0
2. Gubitak prekinutog poslovanja prije oporezivanja	188	0	0
XV. POREZ NA DOBIT PREKINUTOG POSLOVANJA	189	0	0
1. Dobit prekinutog poslovanja za razdoblje (AOP 186-189)	190	0	0
2. Gubitak prekinutog poslovanja za razdoblje (AOP 189-186)	191	0	0
UKUPNO POSLOVANJE (popunjava samo poduzetnik obveznik MSFI-a koji ima prekinuto poslovanje)			
XVI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA (AOP 179+186)	192	0	0
1. Dobit prije oporezivanja (AOP 192)	193	0	0
2. Gubitak prije oporezivanja (AOP 192)	194	0	0
XVII. POREZ NA DOBIT (AOP 182+189)	195	0	0
XVIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA (AOP 192-195)	196	0	0
1. Dobit razdoblja (AOP 192-195)	197	0	0
2. Gubitak razdoblja (AOP 195-192)	198	0	0
DODATAK RDG-u (popunjava poduzetnik koji sastavlja konsolidirani godišnji financijski izvještaj)			
XIX. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA (AOP 200+201)	199	89.320.100	102.639.397
1. Pripisana imateljima kapitala matice	200	89.319.984	102.639.397
2. Pripisana manjinskom (nekontrolirajućem) interesu	201	116	0
IZVJEŠTAJ O OSTALOJ SVEOBUHVATNOJ DOBITI (popunjava poduzetnik obveznik primjene MSFI-a)			
I. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	202	89.320.100	102.639.397
II. OSTALA SVEOBUHVATNA DOBIT/GUBITAK PRIJE POREZA (AOP 204 do 211)	203	-18.234.353	21.790.877
1. Tečajne razlike iz preračuna inozemnog poslovanja	204	-18.234.353	21.790.877
2. Promjene revalorizacijskih rezervi dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine	205	0	0
3. Dobit ili gubitak s osnove naknadnog vrednovanja financijske imovine raspoložive za prodaju	206	0	0
4. Dobit ili gubitak s osnove učinkovite zaštite novčanih tokova	207	0	0
5. Dobit ili gubitak s osnove učinkovite zaštite neto ulaganja u	208	0	0
6. Udio u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti/gubitku društava povezanih pridruženim interesom	209	0	0
7. Aktuarski dobici/gubici po planovima definiranih primanja	210	0	0
8. Ostale nevlasničke promjene kapitala	211	0	0
III. POREZ NA OSTALU SVEOBUHVATNU DOBIT RAZDOBLJA	212	-3.185.588	2.534.487
IV. NETO OSTALA SVEOBUHVATNA DOBIT ILI GUBITAK (AOP 203-212)	213	-15.048.765	19.256.390
V. SVEOBUHVATNA DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA (AOP 202+213)	214	74.271.335	121.895.787
DODATAK Izvještaju o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti (popunjava poduzetnik koji sastavlja konsolidirani izvještaj)			
VI. SVEOBUHVATNA DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA (AOP 216+217)	215	74.271.335	121.895.786
1. Pripisana imateljima kapitala matice	216	74.271.278	121.895.786
2. Pripisana manjinskom (nekontrolirajućem) interesu	217	57	0

Izvor: Godišnje konsolidirano izvješće Uprave za 2019. godinu, [internet], raspoloživo na Zagrebačka burza: https://zse.hr/UserDocsImages/financ/ADPL-fin2019-1Y-REV-K-HR.pdf [04.09.2020.]

IZVJEŠTAJ O NOVČANOM TIJEKU - Indirektna metoda
u razdoblju 1.1.2019. do 31.12.2019.

u kunama

Obveznik: **AD PLASTIK d.d.**

Naziv pozicije	AOP oznaka	Isto razdoblje prethodne godine	Tekuće razdoblje
1	2	3	4
Novčani tokovi od poslovnih aktivnosti			
1. Dobit prije oporezivanja	001	86.802.296	113.699.342
2. Usklađenja (AOP 003 do 010):	002	48.172.014	57.002.594
a) Amortizacija	003	90.857.983	110.399.838
b) Dobici i gubici od prodaje i vrijednosna usklađenja dugotrajne	004	299.000	-6.138.574
c) Dobici i gubici od prodaje i nerealizirani dobici i gubici i vrijednosno	005	0	-311.960
d) Prihodi od kamata i dividendi	006	-382.404	-440.216
e) Rashodi od kamata	007	10.224.057	13.145.776
f) Rezerviranja	008	2.991.979	340.887
g) Tečajne razlike (nerealizirane)	009	23.861.043	1.408.393
h) Ostala usklađenja za nenovčane transakcije i nerealizirane dobitke i	010	-79.679.644	-61.401.550
I. Povećanje ili smanjenje novčanih tokova prije promjena u radnom	011	134.974.310	170.701.936
3. Promjene u radnom kapitalu (AOP 013 do 016)	012	33.100.626	-29.209.042
a) Povećanje ili smanjenje kratkoročnih obveza	013	57.661.127	-10.204.882
b) Povećanje ili smanjenje kratkotrajnih potraživanja	014	22.351.316	-42.837.220
c) Povećanje ili smanjenje zaliha	015	-46.911.817	23.833.060
d) Ostala povećanja ili smanjenja radnog kapitala	016	0	0
II. Novac iz poslovanja (AOP 011+012)	017	168.074.936	141.492.894
4. Novčani izdaci za kamate	018	-10.816.896	-13.298.849
5. Plaćeni porez na dobit	019	0	-8.380.330
A) NETO NOVČANI TOKOVI OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI (AOP 017 do	020	157.258.040	119.813.715
Novčani tokovi od investicijskih aktivnosti			
1. Novčani primici od prodaje dugotrajne materijalne i nematerijalne	021	4.804.598	11.273.051
2. Novčani primici od prodaje financijskih instrumenata	022	0	0
3. Novčani primici od kamata	023	535.464	429.289
4. Novčani primici od dividendi	024	54.452.290	40.345.999
5. Novačani primici s osnove povrata danih zajmova i štednih uloga	025	3.900.000	327.270
6. Ostali novčani primici od investicijskih aktivnosti	026	4.945.480	2.700.123
III. Ukupno novčani primici od investicijskih aktivnosti (AOP 021 do	027	68.637.832	55.075.732
1. Novčani izdaci za kupnju dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine	028	-114.937.670	-161.766.402
2. Novčani izdaci za stjecanje financijskih instrumenata	029	0	0
3. Novačani izdaci s osnove danih zajmova i štednih uloga za razdoblje	030	0	-260.000
4. Stjecanje ovisnog društva, umanjeno za stečeni novac	031	-70.757.945	-867
5. Ostali novčani izdaci od investicijskih aktivnosti	032	0	0
IV. Ukupno novčani izdaci od investicijskih aktivnosti (AOP 028 do 032)	033	-185.695.615	-162.027.269
B) NETO NOVČANI TOKOVI OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI (AOP	034	-117.057.783	-106.951.537
Novčani tokovi od financijskih aktivnosti			
1. Novčani primici od povećanja temeljnog (upisanog) kapitala	035	0	0
2. Novčani primici od izdavanja vlasničkih i dužničkih financijskih	036	0	0
3. Novčani primici od glavnice kredita, pozajmica i drugih posudbi	037	224.500.395	174.933.702
4. Ostali novčani primici od financijskih aktivnosti	038	0	0
V. Ukupno novčani primici od financijskih aktivnosti (AOP 035 do 038)	039	224.500.395	174.933.702

1. Novčani izdaci za otplatu glavnice kredita, pozajmica i drugih posudbi i	040	-185.305.675	-135.048.160
2. Novčani izdaci za isplatu dividendi	041	-41.342.450	-51.675.903
3. Novčani izdaci za financijski najam	042	-603.767	-9.724.010
4. Novčani izdaci za otkup vlastitih dionica i smanjenje temeljnog	043	-11.553.873	-904.660
5. Ostali novčani izdaci od financijskih aktivnosti	044	0	0
VI. Ukupno novčani izdaci od financijskih aktivnosti (AOP 040 do 044)	045	-238.805.765	-197.352.733
C) NETO NOVČANI TOKOVI OD FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI (AOP	046	-14.305.370	-22.419.031
1. Nerealizirane tečajne razlike po novcu i novčanim ekvivalentima	047	221.132	290.244
D) NETO POVEĆANJE ILI SMANJENJE NOVČANNIH TOKOVA (AOP	048	26.116.019	-9.266.609
E) NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA POČETKU RAZDOBLJA	049	10.222.103	36.338.122
F) NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA KRAJU RAZDOBLJA (AOP	050	36.338.122	27.071.513

Izvor: Godišnje konsolidirano izvješće Uprave za 2019. godinu, (internet), raspoloživo na Zagrebačka burza: https://zse.hr/UserDocsImages/financ/ADPL-fin2019-1Y-REV-K-HR.pdf [04.09.2020]

SAŽETAK

U ovom završnom radu obrazložen je postupak odobravanja kredita za dvije izabrane tvrtke, koje kotiraju na Zagrebačkoj burzi iz cikličke (AD Plastik d.d.) i defenzivne djelatnosti (Koka d.d.) i napravljena je usporedba njihove kreditne sposobnosti. Detaljno je opisan kreditni rizik kao najvažniji rizik banke, procedura donošenja odluke o kreditnoj sposobnosti i odobrenju kredita te na primjeru odabranih tvrtki izvršena kreditna analiza. Kao temelj za analizu koristili su se financijski pokazatelji za obje tvrtke. Za donošenje odluke o kreditnoj sposobnosti je potrebno uključiti i nefinancijske čimbenike. U radu je pokazano kako odabrana djelatnost može imati utjecaj na konačnu odluku o kreditu. Stanje u gospodarstvu utječe na poslovanje tvrtke iz sektora cikličke djelatnosti, dok na sektor defenzivne djelatnosti ne bi trebao imati značajan utjecaj pa time ni ugroziti odluku o kreditnoj sposobnosti i odobrenju kredita.

Ključne riječi: kreditna analiza, kotirajuća poduzeća, sektor djelatnosti.

SUMMARY

This final thesis explains the loan approval procedure for two selected companies, listed on the Zagreb Stock Exchange, which operate in the area of cyclical (AD Plastik d.d.) and defensive (Koka d.d.) business, and compares their credit capacity. The credit risk, which is the most important bank risk, has been thoroughly described, in addition to the procedure of reaching loan capacity desicion and loan approval, while credit analysis was done on the example of two selected companies. Financial indicators of both companies were the main basis for the analysis. In order to reach the final decision about credit capacity, non-financial factors must be considered as well. The thesis displays how the company business might affect the final decision about loan approval. The state of the economy impacts the companies from the cyclical bussiness sector, but should not have significant influence or jeopardize the decision on the loan capacity and loan approval for the defensive business sector.

Key words: credit analysis, listed companies, business sector.